

Novi svijet

RAVNOPRAVNOST –
TAKO JE OD POČETKA

OBITELJ
DANAS

DOBRI LJUDI
TREBAJU DJELOVATI

SADRŽAJ

- 3 RIJEČ ČITATELJIMA
- 4 RIJEČ ZA ŽIVOT
Srpanj, kolovoz
- 7 IZ ŽIVOTA
Izbjeglice, Sin
- 8 VIESTI
Prema generalnoj skupštini
Pokreta fokolara
GenRosso u Sarajevu
- 10 U ŽARIŠTU
Obitelj danas
- 13 AKTUALNO
Ravnopravnost -
tako je od početka
- 16 SUSRETI
Dani pokreta i udruga
Neka cvjeta stotine cvjetova!
- 19 U DUBINU
Djela milosrđa - srce
u akciji
- 20 DUHOVNOST
JEDINSTVA
Ljubav koja polazi
i vraća se
- 24 OBLJETNICE
Izabrao sam Boga
- 25 INTERVJU
Dobri ljudi trebaju djelovati
- 30 ZNANOST I VJERA
Putovi spoznавanja
- 33 CRTICE
Čuda
- 34 ISTINITE PRIČE
Tama i svjetlo
Miris mame
- 36 PISMA ČITATELJA
U školi obitelji
- 37 RAZGOVORI
Sluša li me tko?
O kakvoj ravnopravosti
govorimo?!
Uvijek povezani, čak
i na odmoru
- 40 ZARUČNICI
Seksualno oslobođenje
ili ropstvo?
- 44 ISTAKNUTO
Želite li glasovati za
političare s imenom i prezime-
nom?
- 46 ZDRAVLJE
LAVANDA - kraljica vrtova i
kućne ljekarne
- 48 FORMY

Đina Perkov

NASLOVNICA:

Istinska čovjekova narav je odnos, sadržan i pojašnjen u muško-žensko odnosu

A decorative horizontal border at the bottom of the page, featuring a repeating pattern of white diamond shapes on a dark background.

MJESEČNIK
POKRETA FOKOLARA

godina L, br. 7-8, srpanj-kolovoz 2014.

A decorative horizontal pattern consisting of a series of interlocking diamond shapes, creating a repeating lattice-like effect.

UREDNIŠTVO I UPRAVA

Novi svijet, Franje Račkoga 30,
48260 Križevci,
tel.: (+385) 01 3691 290;
fax: (+385) 01 3691 840;
e-mail: novi-svijet@kc.t-com.hr

IZDAVAČ I NAKLADNIK

Djelo Marijino - Pokret fokolarâ

GLAVNA UREDNICA

Dina Perkov

UREDNIČKO VIJEĆE

Đina Perkov, Sonja Eterović,
Zdenko Horyat, Alenka Smrkolić

GRAFIČKO OBLIKOVANIE

Kristóf Maucha

TISAK

FEROPROMS d.o.o., Zagreb.

Konačno ljeto, vrijeme praznika i godišnjih odmora! Željno su ga iščekivali učenici i zaposlenici, opterećeni sve užurbanijim radnim ritmom tijekom cijele godine. Iščekivali su ga i brojni nezaposleni u našoj domovini, u nadi da će pronaći bilo kakvo sezonsko zaposlenje.

Možda bi bilo za očekivati da ljetni dvobroj Novoga svijeta donese nešto laganije sadržaje, no izgleda da to ovoga puta nije slučaj. Vrijeme u kojem živimo puno je izazova i složenih situacija, a mi želimo o njima progovorati.

Tematika obitelji neprestano je u žiži zanimanja javnosti. S njom će se u listopadu ove godine suočiti izvanredna Biskupska sinoda. Čini se da će to biti samo početak dubokog promišljanja o obitelji, koje će svoje rezultate ponuditi u listopadu 2015. na drugoj sinodi na tu temu. Pripredni dokument o kojem pišemo u ovom broju, po riječima odgovornih za Nove obitelji pokazuje milosrdno lice Crkve koja shvaća patnje obitelji i osvjetljuje ih Evanđeljem dobrodošlice i uključivanja.

Po mišljenju mr. sc. Hrvoja Šlezaka, supruga i oca petero djece, čovjek nigdje nema priliku trenirati međusobnu ljubav, strpljivost, nesebičnost, sebedarje i time se duhovno izgraditi kao u obitelji. U intervjuu nam progovara i o svojem iskustvu uključivanja u politiku. Prijelomni trenutak odluke bio je kada je pročitao citat Edmunda Burkea: "Da bi zlo napredovalo, dobri ljudi trebaju samo – ne činiti ništa".

Pozvani smo na djelovanje i na izgrađivanje, jer jedino što može trajati u vremenu je raj koji stvorimo i koji prebiva u nama. ■

Sue P. Bush

Riječ za život

Chiara Lubich

Po mojem mišljenju ovo je jedna od onih Isusovih izreka zbog koje srce zaigra. Koliko potreba u životu, koliko dobrih i valjanih želja koje na znaš kako ostvariti, koje ne možeš zaslužiti! Duboko si uvjeren da ti samo zahvat odozgor, nebeska milost može udijeliti ono čemu žudiš svim svojim bićem. A onda zapanjujućom jasnoćom i čvrstom sigurnošću s Isusovih usana začuješ riječi pune nade i obećanja:

"NADALJE, KAŽEM VAM, AKO DVOJICA OD VAS NA ZEMLJI JEDNODUŠNO ZAIŠTU ŠTO MU DRAGO, DAT ĆE IM OTAC MOJ, KOJI JE NA NEBESIMA. JER GDJE SU DVOJICA ILI TROJICA SABRANA U MOJE IME, TU SAM I JA MEĐU NJIMA."

"NADALJE, KAŽEM VAM, AKO DVOJICA OD VAS NA ZEMLJI JEDNODUŠNO ZAIŠTU ŠTO MU DRAGO, DAT ĆE IM OTAC MOJ, KOJI JE NA NEBESIMA. JER GDJE SU DVOJICA ILI TROJICA SABRANA U MOJE IME, TU SAM I JA MEĐU NJIMA."

[Mt 18,19-20]¹

Foto: Andy Olsen/Flickr

Sigurno si u Evangeliu čitao kako Isus više puta preporuča molitvu i uči kako se njome nešto postiže. No ova, na koju obraćamo pozornost, doista je originalna. Da bismo dobili odgovor neba, ona zahtijeva više osoba, zajednicu. Kaže: "Ako dvojica od vas". Dvojica. To je najmanji broj što tvori zajednicu. Isusu nije toliko važan broj, koliko zajednica vjernika. Možda ti je poznato da se i u židovstvu znalo kako Bog cijeni molitvu zajednice, ali Isus

kaže nešto novo: "Ako dvojica od vas ... jednodušno zaištu". On želi više osoba, ali ih želi ujedinjene, postavlja naglasak na njihovu jednodušnost: želi da budu jednoglasni.

Moraju se složiti u onome što traže, naravno, ali zahtjev se mora oslanjati prvenstveno na suglasju srdaca. Isus u stvari potvrđuje da je uzajamna ljubav više osoba uvjet da se traženo dobije.

Možda se pitaš zašto molitve u jedinstvu imaju bolji pristup Ocu?

Razlog je u tome što su pročišćenije. Na što li se često svodi molitva ako ne na niz sebičnih zahtjeva što više podsjećaju na prosjake pred kraljem nego na sinove pred ocem?

Molitva zajedno s drugima sigurno je manje uprljana osobnim interesom. U dodiru s drugima skloniji smo čuti i njihove potrebe i podijeliti ih.

I ne samo to: zajedno je lakše razumjeti što moliti Oca. Ako želimo da naša molitva bude uslišana, najbolje je točno se držati onoga što kaže Isus:

**"NADALJE, KAŽEM VAM,
AKO DVOJICA OD VAS NA
ZEMLJI JEDNODUŠNO
ZAIŠTU ŠTO MU DRAGO,
DAT ĆE IM OTAC MOJ,
KOJI JE NA NEBESIMA.
JER GDJE SU DVOJICA
ILI TROJICA SABRANA U
MOJE IME, TU SAM I JA
MEĐU NJIMA."**

Sam nam Isus kaže u čemu je tajna uspjeha ove molitve. Sažeta je u riječima: "sabrana u moje ime". Kad smo tako ujedinjeni među nama je njegova nazočnost, a sve ono što molimo s njim lakše se dobiva. Isus prisutan tamo gdje međusobna ljubav sjedinjuje srca s nama traži milosti od Oca. Možeš li zamisliti da Otac ne posluša Isusa? Otac i Krist su jedno.

Zar ti sve ovo ne izgleda predivno? Zar ti ne daje sigurnost? Ne ulijeva povjerenje? Sigurno će te zanimati što Isus želi da moliš.

On nam to jasno kaže: "što mu drago". Dakle, nema nikakvih ograničenja.

Zato i ovu molitvu predviđi u svom životnom programu. Možda tvojoj obitelji, tebi osobno, tvojim prijateljima, društvu čiji si član, tvojoj domovini, svijetu koji te okružuju nedostaje toliko potrebne pomoći jer je ti nisi molio. Dogovori se sa svojim najdražima, s onima koji te razumiju ili dijele tvoje ideale. Nakon što ste jedni drugima obećali ljubav kakvu Evandjele traži, ujedinjeni tako da zasluzuјete Isusovu nazočnost među vama, molite. Molite što više možete! Molite za vrijeme slete mise, molite u crkvi, molite na bilo kojem mjestu, molite prije donošenja odluka, molite bilo što.

Nadasve, nemojte da Isus ostane razočaran vašim nemarom, nakon što vam je dao toliko mogućnosti. Ljudi će se više smiješiti, bolesni će se nadati, djeca će rasti zaštićenija, obiteljska ognjišta će biti skladnija, s velikim će se problemima moći suočavati i u intimnosti doma... I zasluzit ćete raj, jer je molitva za potrebe živih i mrtvih jedno od onih djela milosrđa za koje ćemo odgovarati na posljednjem ispitu. ■

**OPROSTI
NEPRAVDU
SVOJEMU
BLIŽNJEMU,
PA KAD BUDEŠ
MOLIO, GRIJESİ
ĆE SE TVOJI
OPROSTITI."**

[Sir 28,2]¹

Chiara Lubich

Ova Riječ za život uzeta je iz knjige Staroga zavjeta. Između 180. i 170. godine prije Krista napisao ju je Ben Sira, mudrac, zakonoznanac koji je obavljao službu učitelja u Jeruzalemu. U njoj poučava o temi bliskoj svekolikoj biblijskoj mudrosoj predaji: Bog je milosrdan prema grešnicima, a njegove postupke mi smo dužni naslijedovati. Gospodin prašta sve naše grijehе jer je "milosrdan i milostiv, spor na

¹ Objavljena u Riječi života br. 9/1981.

Arhiv CN

srdžbu i vrlo dobrostiv" [usp. Ps 103,3,8]. Zatvara oči da ne vidi naše grijeha [usp. Mudr 11,23]. Zaboravlja ih, iza leđa baca [usp. Iz 38,17]. Poznavajući našu skućenost i uskogrudnost, on nam "višestruko oprاشta", kako dalje piše Ben Sira. Bog oprištia jer poput svakog oca i svake majke voli svoju djecu. Zato ih uvijek opravdava, pokriva njihove pogreške, ukazuje im povjerenje i nikada se ne umara ohrabrivati ih. Budući da je otac i majka, Bogu nije dovoljno ljubiti i prati svojim sinovima i kćerima. Njegova je velika želja da se oni međusobno odnose kao braća i sestre, da se slažu, vole i ljube. Sveopće bratstvo, to je veliki Božji naum nad čovječanstvom; bratstvo je jače od neizbjježnih podjela, napetosti i mržnje što nastaju zbog nesporazuma i pogrešaka. Često se obitelji raspadaju jer se ne zna oprostiti. Zbog starih

mržnja ostaju podjele između rodbine, između društvenih skupina i naroda. Neki čak i uče druge da ne treba zaboraviti podnesena zla i potiču osvetoljubivost... Tako podmukla mržnja truje dušu i nagriza srce.

Ima ih koji misle da je praštanje slabost. Ali ne, to je izraz najveće hrabrosti, to je istinska, najizvornija i najnesebičnija ljubav. "Jer ako ljubite one koji vas ljube, kakva li vam plaća?" - govori Isus - to svi znaju: "Vi ljubite vaše neprijatelje". [usp Mt 5,42-47]

I od nas se traži da, učeći od njega, posjedujemo očinsku i majčinsku ljubav, milosrdnu ljubav prema onima koje srećemo tijekom dana, posebice prema onima koji grijše. Od onih koji su pozvani živjeti duhovnost zajedništva tj. kršćansku duhovnost, Novi zavjet traži još više: "Praštajte jedni drugima" [usp. Kol 3,13].

Uzajamna ljubav zahtijeva gotovo savez među nama: biti spremni oprostiti jedni drugima. Samo tako ćemo moći doprinijeti stvaranju sveopćeg bratstva.

"OPROSTI NEPRAVDU SVOJEMU BLIŽNJEMU, PA KAD BUDEŠ MOLIO, GRIJESI ĆE SE TVOJI OPROSTITI."

Ove nas riječi ne pozivaju samo na praštanje, nego nas podsjećaju da je oprost neophodan uvjet da se i nama oprosti. Bog nas sluša i oprištia nam onoliko koliko znamo oprostiti. Sam Isus opominje: "Mjerom kojom mjerite mjerit će vam se" [Mt 7,2], "Blago milosrdnima oni će zadobiti milosrđe" [Mt 5,7]. Ako je srce otvrdnulo mržnjom, nije ni sposobno prepoznati i prihvati milosrdnu ljubav Božju. Kako živjeti ovu Riječ života? Ponajprije praštajući odmah ako s nekim još nismo izmireni. Ali to nije dovoljno. Potrebno je pretražiti i najskrovitije kutke našega srca te ukloniti i običnu ravnodušnost, nedostatak dobrohotnosti, svaki stav nadmoćnosti i nemara prema bilo kome tko prolazi pored nas.

IZBJEGLICE

Nadalje, potrebno je i preventivno djelovati. Zato ću svakoga jutra gledati novim pogledom ljudi koje susrećem: u obitelji, u školi, na poslu ili u dučanu; spremam prijeći preko onoga što nije najbolje u njihovom ponašanju, spremam ne osuđivati i ukazati im povjerenje, uvijek se nadati i uvijek vjerovati. Približit ću se svakom bližnjemu s potpunom amnestijom u srcu, s općim praštanjem. Neću se sjetiti njegovih nedostataka, sve ću pokriti ljubavlju. A tijekom dana nastojat ću popraviti grubost ili izlev nestrljivosti zamolbom za oproštenjem ili činom prijateljstva. Stav instinktivnog odbacivanja drugoga zamijenit ću stavom punog prihvaćanja, bezgraničnog milosrđa, potpunog praštanja, suosjećanja i pozornosti za njegove potrebe. Kad potom uzdignem svoju molitvu Ocu, a nadasve kad ga zamolim za oproštenje svojih pogrešaka, i moj će se zahtjev ispuniti jer ću s punim povjerenjem moći izreći: "Otpusti nam duge naše, kako i mi otpuštamo dužnicima našim". ■

pauverskine.co.za

Nekoliko kilometara od naše kuće nalazi se kamp za političke izbjeglice. Mnogi od njih su u bijegu izgubili majku, oca, a neki čak i cijelu obitelj. Zbog svoje djelatnosti došao sam u kontakt s njima, a potom smo se supruga i ja upitali zašto ne bismo učinili nešto za njih. Počeli smo pozivati k nama kući te prijatelje strance i pripravljati im objede kako su oni navikli. Ponekad je kontakt s njima bio težak, budući da pripadamo različitim kulturnama. Organizirali smo dvije večeri s mimikom, plesovima i glazbom raznih naroda, pozvavši i ljudi iz okolice. Bio je to pravo slavlje bratstva. Naša kuća je sve više postajala otvoreni dom. ■

L.B.E. - Nizozemska

¹ Objavljena u Novom svijetu br. 9/2002.

SIN

Najstariji od naša tri sina počeo se zatvarati u sebe i imati problema s mucanjem. Psiholog je ocijenio da je to nedostatak dubljeg odnosa s ocem, a posljedica toga je jaki kompleks manje vrijednosti u odnosu na mene i na svoja dva brata. Tada su mi se otvorile oči: želio sam puno toga učiniti za društvo, zauzeti se kao kršćanin, a gubio sam svoga sina! Od tada sam počeo s njim provoditi svaki vikend. Izlazili smo zajedno, bavili se sportom, išli na izlete brodom, provodeći sate i sate sami. Potpuno sam zaboravio na svoje čitanje i studij. Dok smo jedrili, on me učio potrebnim manevrima i ispravljao moje greške. Poput učenika, bez ikakvog očekivanja, krenuo sam u njegovu školu. On je sve više postajao svjestan svojih sposobnosti. To mu je ulijevalo sigurnost i osjećao je da sam uz njega. Probudila se ljubav i poštovanje i opet smo se dobro osjećali zajedno. U kratkom vremenu njegove smetnje su se smanjile i gotovo nestale. ■

J. F. - Francuska

PREMA GENERALNOJ SKUPŠTINI POKRETA FOKOLARA

Foto: CSC

Skupina mladih Pokreta fokolara okupila se na međunarodnom susretu u Rimu gdje su donijeli proglašenje i potom ga predali predsjednici

Od 1. do 28. rujna 2014. u Castelgandolfu (Rim) održat će se generalna skupština Pokreta fokolara. Među ostalim birati će se predsjednica, dopredsjednik i generalni vijećnici koji će ostati na dužnosti narednih šest godina. Vijećat će se o predstavkama i prijedlozima pristiglima iz raznih strana svijeta te odrediti široke smjernice za iduće razdoblje. Po riječima predsjednice Marije Voce skupština je pozvana izraziti se o temama temeljnima za život čitavog Pokreta i idemo joj ususret "s osjećajem zahvalnosti Bogu za sve što smo zajedno proživjeli u proteklih šest godina".

Na generalnoj skupštini bit će 494 sudionika koji će predstavljati zemljopisnu i generacijsku raznolikost, te raznolikost u zauzetosti unutar Pokreta.

Među nazočnima ukupno će 15 članova iz drugih kršćanskih crkava, drugih religija i iz kultura bez vjerskog uporišta pratiti rad Skupštine i izraziti svoja gledišta, bitna za život i aktivnosti Pokreta.

U posljednjih šest mjeseci u čitavom je svijetu na različite načine poduzeto niz inicijativa kako bi se olakšali promišljanje, analize i proračuni u zajednicama Fokolara o djelovanju Pokreta, o njegovim izazovima i perspektivama, s ciljem da se dođe do tema i prijedloga po kojima postaviti rad Skupštine. Takav proces sudjelovanja konkretizira se u više od 3000 predstavki, svaka izražena u najviše 100 riječi, što ukazuje na vitalnost jednog naroda u hodu i u rastu, kako se izrazila Maria Voce. Skupina mladih Pokreta fokolara, nakon kapilarnog promišljanja na pet kontinenata, okupila se na međunarodnom susretu u Rimu gdje su donijeli proglašenje i potom ga predali predsjednici.

Pripremna komisija sakupila je sve predstavke i osobno će ih poslati sudionicima Skupštine do 1. srpnja. Komisiju sačinjava 20 članova koje predstavljaju sadašnji Međunarodni centar, a pripadaju različitim ograncima Pokreta fokolara i regijama svijeta u kojima je prisutan.

Generalna skupština Fokolara najvažnije je upravljačko tijelo Pokreta i redovito se sastaje svakih 6 godina. Prethodna se održala u srpnju 2008., tri mjeseca nakon smrti utemeljiteljice Chiare Lubich. ■

Centar za pastoral mladih Vrhbosanske nadbiskupije *Ivan Pavao II.* u razdoblju od 27. srpnja do 3. kolovoza 2014. organizirat će veliki međunarodni projekt *go4peace* u kojem će sudjelovati više od 200 mladih iz 16 europskih država, kao i mladi iz SAD-a. Mladi će tjedan dana živjeti zajedno, razgovarati o miru, jedinstvu, demokraciji i pomirenju. Kroz zajednički rad i iskustva jedni će druge poučavati i ukazivati na temelje mira i pomirenja. Istovremeno će zajedno pripremati mjuzikl *Streetlight* [Ulično svjetlo] uz pomoć međunarodne glazbeno-scenske skupine GenRosso. Vrhunac projekta je izvedba mjuzikla *Streetlight*, 31. srpnja i 1. kolovoza u 19.30 sati u sportskoj dvorani Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih *Ivan Pavao II.* u sarajevskom naselju Otoka, ulica Gatačka 8, gdje će mladi - budućnost Bosne i Hercegovine i budućnost Europe - poslati poruku mira.

Osim većeg broja crkvenih predstavnika, svoj dolazak je, između ostalih, potvrdila i g. Doris Pack, predsjedateljica Odbora za kulturu i obrazovanje i član izaslanstva za odnose s Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Srbijom, Crnom Gorom i Kosovom, i drugi inozemni gosti kao i brojni diplomati i visoki politički, kulturni dužnosnici u Bosni i Hercegovini.

Voditelj Centra prof. dr. Šimo Maršić podsjeća da su ove 2014. godine oči Europe, ali i cijelog svijeta, uperene u Sarajevo gdje je 28. lipnja 1914. ubijen austro-ugarski prestolonasljednik Franz Ferdinand što je bio neposredni povod za početak Prvog svjetskog rata. Napominjući da mladi Europe i svijeta uče i pamte Sarajevo i kao mjesto gdje je ispaljen hitac miru, a Bosnu i Hercegovinu najviše poznaju po nedavnom krvavom ratu i kao zemlju u kojoj su mir,

Arhiv Gen rosso

GENROSSO U SARAJEVU

demokracija i stabilnost na klimavim nogama, istaknuo je da Katolička Crkva u Bosni i Hercegovini, iako ranjena i slaba, želi pridonijeti mijenjanju takve slike o Sarajevu i o Bosni i Hercegovini te cijelom svijetu poslati poruku mira. GenRosso International Performing Arts Group utemeljena je 1966. godine u Loppianu kraj Firence. Na Božić te godine Chiara Lubich, utemeljiteljica Pokreta fokolara, daruje mlađima gradića Loppiana crvene bubenjeve da kroz glazbu promiču poruke mira i sveopćeg bratstva te tako doprinose ostvarenju ujedinjenog svijeta.

Izvorna aktivnost skupine GenRosso od samih početaka proizlazi iz njihove kulturno-umjetničke zanimljivosti, iz internacionalnosti članova i osobnog zalaganja da u svakodnevnom životu ostvaruju vrednote koje promoviraju. ■

OBITELJ DANAS

Pripremni dokument izvanredne sinode odražava zdravstveno stanje današnje obitelji. Odgovori na 39 pitanja stigli su iz čitavoga svijeta. Tri su velike teme.

Fotografija izazova što ih živi obitelj na 77 stranica, tako bi se mogao nazvati *Instrumentum laboris*, pripremni dokument za narednu izvanrednu Biskupsku sinodu o obitelji koja će se održati od 5. do 19. listopada u Vatikanu. Dokument je sažetak odgovora pristiglih od 114 biskupske konferencije svijeta i još 800 od pojedinačnih osoba, udrug ili biskupija. Proizlazi da je obitelj doista temeljna stanica društva, ali u krizi. Razbijena je, obeshrabrena, zbrkana, nedovoljno pripremljena. Ipak ima i znakova nade tamo gdje se pristup Crkvi prema onima koji žive u neredovitim

situacijama ne doživjava kao isključujući nego uključujući. Razmišljanja su prikupljena u tri glavne teme.

Prva tema nosi naslov *Komunikacija evanđelja obitelji danas*. Dokument iznosi raširenu poteškoću shvaćanja prirodnog zakona koji je temelj supružničke dimenzije između muškarca i žene, s rizikom rodne teorije i slabljenja bračnog saveza "za uvijek". Navodi se i prihvatanje poligamije ili odbacivanje supružnika, rastava, suživot i kontracepcija. Uz to se susreće i privatiziranje obitelji, čime se poništava njezina uloga temeljne stanice društva. Odatle zahtjev da

države zaštite obitelji i njihovu ulogu društvenih subjekata u svim kontekstima, potreba da se ojača njezina veza sa župama ili s drugim crkvenim stvarnostima koje će dati sadržaj "obitelji obitelji", potreba trajne formacije za obitelji u krizi, osobito tamo gdje ima obiteljskog nasilja. Potrebno je "lijeciti rane i ukloniti njihove uzroke", čitamo, da se ne dopusti porast zlostavljanja, nasilja i napuštenosti.

U drugoj se temi govori o obitelji pred njezinim kritičnostima i novim izazovima. Taj dio dokumenta sadrži snažne naglaske. Ukazuje na slabost očinske figure,

na rascjepkanost obitelji zbog razvoda i rastava, trgovinu djeecom, drogu, alkoholizam, ovisnost o kockanju, o društvenim mrežama, što prijeći dijalog i krade vrijeme izgradivanju međusobnih odnosa. Dokument ističe i utjecaj rada na obiteljski život: dugotrajno radno vrijeme, nesigurnost radnih mjesta, dugotrajno putovanje na posao, nepoštovanje nedjeljnog odmora. Sve su to prepreke za ostanak u obitelji. Ima i drugih kritičnih točaka: migracije, siromaštvo, konzumerizam, rat, društvene bolesti, kao što je AIDS. Spominju se

i različitosti u bogoštovlju među supružnicima, iz čega proizlazi poteškoća u odgajanju djece. Ne krije se da su čimbenici krize i "značajan gubitak moralne vjerodostojnosti", "protusvjedočanstva u Crkvi", među kojima su i seksualni skandali, pedofilija te nedosljednost svećenika koji žive u očitom bogatstvu. Puno je prostora dano neregularnim situacijama. Velik broj odgovora usmjeren je na rastavljene i ponovno vjenčane osobe. Općenito se ističe da veliki broj njih živi bezbrižno u tim situacijama i da nisu zainteresirani za primanje

sakramenata. Mnogi se, međutim, smatraju odbačenima jer im je zabranjeno pristupati sakramentima, što osjećaju kao kaznu, pa se u njima se javlja "mentalitet zahtijevanja" sakramenata. Neke biskupske konferencije traže nova sredstva kako bi se otvorila mogućnost za provođenje "milosrđa, blagosti i oprosta" prema novim obiteljskim zajednicama. Potvrđuje se, međutim, da druga rješenja – kao ona u Pravoslavnim crkvama – ne uklanjaju problem razvoda. Glede prijedloga pristiglih sa više strana da se pojednostavi postupak za proglašenje ženidbe ništavnom, u dokumentu se poziva na opreznost, kako bi se izbjegle nepravde i greške i kako se ne bi hranila misao o katoličkom razvodu. Predlaže se, međutim, da se vodi briga o odgovarajućoj pripravi za brak uz pomoć stručnih osoba i da se obiteljskom pastoralu pristupi cjelovito. Dokument u biti naglašava da za teške situacije Crkva ne smije poprimati stav suca koji osuđuje, nego majke koja prihvata svoju djecu, te ističe kako to što ne mogu pristupiti sakramentima ne znači isključenost iz kršćanskog života i iz odnosa s Bogom.

Arhiv CN

Kada je riječ o istospolnim zajednicama, sve su se biskupske konferencije usprotivile uvođenju zakonodavstva koje bi omogućilo takve zajednice. No traži se stav poštovanja a ne osude tih osoba, te se ističe nedostatak pastoralnih programa. Odgovori u dokumentu se izjašnjavaju protiv zakonodavstva koje bi omogućilo usvajanje djece od strane osoba u istospolnim zajednicama, jer se time dovodi u pitanje dobrobit djeteta koje treba majku i oca. No napominje se da ako takve osobe traže krštenje za dijete, Crkva treba prihvati takvu molbu sa skribi, nježnošću i brižnošću.

U trećem dijelu dokumenta predstavljene su tematike vezane uz otvorenost životu i odgojnu odgovornost. Ustvrđuje se kako supružnici malo poznaju crkveni nauk o

otvorenosti životu i često ga se smatra smetnjom bračnom paru. Odatle i postojeća zbrka u korištenju kontracepcijskih sredstava i prirodnih metoda reguliranja plodnosti. Ove posljednje obično se smatraju neučinkovitima, pa bi ih zato trebalo opet predstavljati, u suradnji sa znanstvenim centrima. Toj bi temi trebalo dati više prostora i u formacijske svećenika, koji su često nepripremljeni. I u suočavanju s rodnom ideologijom, koja postaje sve prodornija, od Crkve se traži jasnoća a ne općenite osude. Glede prenošenja vjere u obitelji – osobito kada roditelji u crkveno neregularnim situacijama traže sakramente za svoju djecu – traži se prihvatanje bez predrasuda, jer su često djeca evangelizatori roditelja, kao i s ciljem da djeca shvate kako su neregularne situacije, a ne osobe.

To je osnova zajedničkog rada što očekuje predsjednike biskupskih konferencija svijeta koji će se okupiti na narednoj izvanrednoj sinodi. Što će iz nje proizići? Čini se kako je jasno da će to biti samo početak dubokog promišljanja o obitelji, koje će svoje rezultate ponuditi u listopadu 2015. na drugoj sinodi na tu temu.

Usporedno s tiskovnom konferencijom 26. lipnja, tijekom intervjua koji je prenio Radio Vatikan uvjerljivi ključ iščitavanja dali su Anna i Alberto Friso, odgovorni za Nove obitelji Pokreta fokolara i članovi Papinskog vijeća za obitelj: "Sinodu gledamo kao povijesni čin ljubavi Crkve u trenutku kada prevladava individualizam. To je velika poruka povjerenja i nade ne samo za kršćansku antropologiju". Značajna novost dokumenta je što pokazuje milosrdno lice Crkve koja shvaća patnje obitelji i osvjetljuje ih Evangeljem dobrodošlice i uključenosti, istaknuli su dodavši: "Pomoći da ljudi shvate kako Bog svakoga ljubi neizmjerno, u bilo kojoj situaciji se našao, to je navještaj koji moramo i možemo prenijeti svima". ■

RAVNOPRAVNOST – TAKO JE OD POČETKA

Istinska čovjekova narav je odnos, sadržan i pojašnjen u muško-žensko odnosu, temeljnom i stvaratelju drugih odnosa

N"Nije dobro da Adam bude sam". Stvaranje se dovršava kada se ono "dobro" koje je Bog stvorio, tj. Adam, očituje kao pluralna stvarnost. Tada on postaje osoba. U uzbudljivom i bogatom ritmu drugog poglavlja Knjige postanka Adam (ljudsko biće) postaje muškarac i žena.

Najprije je Adam postavljen u Edenski vrt. On brine o njemu i obrađuje ga, dakle radi. Dva stabla imaju svoja imena: "stablo života" i "stablo spoznaje dobra i zla".

Plodove stabla života i ostalih stabala Adam može jesti, ali ne i plodove drugoga stabla. Tada Bog reče: "Nije dobro da

čovjek bude sam". Stoga: "naćinit će mu pomoći kao što je on" [2,18]. Po prvi put u stvaranju koje je još uvijek dobro, nailazimo na tvrdnju "nije dobro", a odnosi se na samoču, na nedostatak odnosa. Tada započinje jedan od najupečatljivijih i najplodnijih ulomaka Knjige postanka. Pred Adamom se nižu životinje i ptice nebeske. On im daje imena, tj. uspostavlja s njima odnos, upoznaje ih te otkriva njihovu narav i misterij. No na koncu ove ne-ljudske procesije stvorenoga, Adam nije zadovoljan jer još nije našao nijedno stvorene jednako njemu. Ovdje pri povijedanje doživljava preokret i potiče čitatelja da se postavi na drugu razinu, da uđe u novu dimenziju ljudskosti. Na scenu stupa ezer *kenegdo*, hebrejski izraz koji upućuje na pogled i na oči, a možemo ga prevesti riječima: netko s kojim se može ravnopravno razmijeniti pogled; netko tko стоји ispred, na istoj razini, oči u oči. To je prvi ljudski susret. Prve su oči vidjele druge oči posve jednakе i posve različite. To je i početak čovjeka (muškarca) i žene.

Prije ovoga susreta postojao je samo Adam, Zemljanin (*adamah* je zemlja).

Povijest ne započinje grijehom, nego očima koje ravnopravno razmjenjuju pogled. *Ezer kenegdo* je žena, ishāh koja stoji pred *ish* [muškarcem], kao što *ish* stoji pred *ishāh*. Istinska čovjekova narav je odnos, sadržan i pojašnjen u muško-žensko odnosu [1,27], temeljnog i stvaratelju drugih odnosa.

Za Adamovu sreću nisu dovoljni Eden, njegova stabla i plodovi. Kao što nisu dovoljne životinje, jer mu nisu jednake i ne ispunjavaju ljudsku samoću, iako ih danas određena kultura uz dojmljivi biznis predstavlja kao savršenu zamjenu za oči drugoga. Mogu ga samo pratiti, biti mu društvo, ponekad dragocjeno jer mu pomaže živjeti, a utoliko je bolje koliko je više ugrađeno u ljudske odnose. Za zadovoljstvo može biti dostatan Adam, a za sreću je potreban *ish/ishāh*. Potrebne su osobito one posebne oči koje nas prihvataju kada se rađamo, posljednje koje

ćemo vidjeti na ovom svijetu, one koje će na kraju zatvoriti naše i koje bismo najprije željeli vidjeti kad ih ponovno "otvorimo". No potrebno se vježbati čitavog života da bi oči koje tražimo bile oči drugoga/druge, a ne naši odrazi u njegovim zjenicama. Samo onda kada uspijemo susresti i doista prepoznati drugoga u njegovoj pravoj različitosti, događa se da nam njegov pogled vrati najbolji dio nas. Nedostatak nekoga tko nas tako gleda, tko nas prepoznaće i objavljuje nas nama samima, jedan je od najtežih oblika siromaštva i neimaštine osobe, vrlo ucestao tamo gdje ima puno bogatstava i velikih moći, gdje nas se rijetko gleda i ljubi ravnopravno.

Iznenađuje kako i ovaj opis muškarca-žene neizmjerno nadilazi svoje vrijeme. Sveti je autor oko i iza sebe video samo podređenost i inferiornost žene, no bio je nadahnut dotle da se vinuo visoko, napisavši

hvalospjev uzajamnosti između muškarca i žene. To je hvalospjev ljubavi, ali i kritička prosudba o jučerašnjem i današnjem svijetu, što je plod nereda, devijacije i dekadencije. No u početku je bio *ezer kenegdo*. Ljudska povijest izvan Edena nije bila samo negacija Adama s Kainom, nego i izdaja prвobитне uzajamnosti **ezer kenegdo-a** kroz mnoge "adame" koji su oskrvnuli moralnu jednakost, tj. poštovanje, slobodu i dostojanstvo žena. Muškarci i žene ipak su surađivali. Žena je uvijek bila prva pomoć muškarcu i obrnuto. Ali na trgovima i u našim domovima oči nisu ravnopravno razmjenjivale poglede. Prevelike su bile – a na mnogim su mjestima još i danas – razlike u mogućnostima zapošljavanja, odgoja, u građanskim mogućnostima, institucijskim, a često i mogućnostima sreće. Iako ne smijemo zaboraviti da je čak i u muški orijentiranim društvenim, u prošlosti i u sadašnjosti, uvijek bilo momenata i mjesta gdje su muškarac i žena ravnopravno razmjenjivali poglede. Mnoge kćeri su se spasile jer su koji put u očima svojih roditelja znale vidjeti onaj izvorni pogled iz Edena. I dalje ga vide, traže ga, bore

se kako bi se pretočio u kulturu, politiku, pravo.

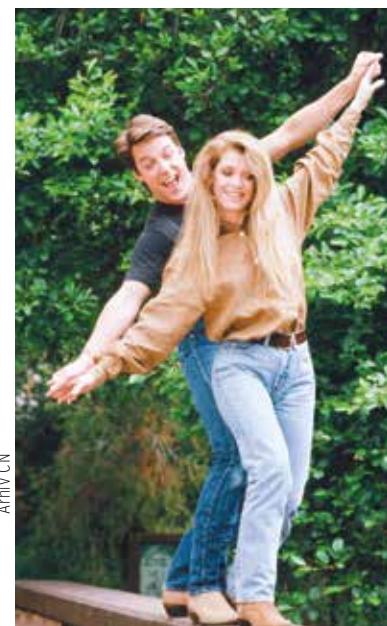
Pitanje odnosa *ish-ishàh* stoji u središtu svake civilizacije, pa stoga i naše. Neki dobri odgovori počinju stizati, ali se nastavljaju i obmane, kao što su one tako česte u velikim tvrtkama gdje se smatra da je dostignuto isto dostojanstvo "dopuštajući" (malobrojnim) ženama da zauzmu rukovodeća mjesta u organizacijama u kojima je kulturu, jezik, selekcione postupke, poticaje i pravila igre u potpunosti napisao "*ish*" bez "*ishàh*". Taj ogroman, ali dinamičan i odlučujući posao čeka nas kad budemo mrali, polazeći od uzajamnosti *ish-ishàh*, revidirati ne samo jezik, nego i kaznene sustave, škole, politiku, financije, naplatu poreza. Kada nedostaje ta temeljna uzajamnost, jako trpe žene, ali trpe i muškarci, jer se sreća sviju nalazi unutar uzajamnosti između ravnopravnih. Kada izgubimo ravnopravni pogled drugoga ili druge, gubimo smisao ograničenja, gubimo se, postajemo gospodari ili podređeni, ne razumijemo više tko smo, i tako nastaje mnoštvo moralnih i duhovnih neurednosti. Je li previše izazova i pitanja što ih humanizam ezer

kenegdo-a upućuje našoj ekonomiji i društvu? Pomislimo na rad. Adam je čuvao i obrađivao vrt i u vremenima samoće. Možemo i sami raditi. No rad je cijelovito ljudsko iskustvo i mjesto etičke izvrsnosti kada nismo sami i kada uspijemo raditi ravnopravno i zajedno, muškarci i žene. Plodovi rada, pa i kad je riječ o ogromnim plaćama, ako nisu podijeljeni kod kuće "oči u oči" ne postaju punina sreće. U najboljem slučaju mogu donijeti udobnost i koji užitak. Oči osoba koje ljubimo umnažaju naše plaće, mogu učiniti podnošljivim jaram nezaposlenosti, a kada ih nema to osiromašuje i najveće platne koverte.

Zato je rečenica "Nije dobro da Adam bude sam" upućena i našem radu. Radili smo i radimo u tvornicama, na poljima, u rudnicima i ostali smo humani među ostalim i zato što smo radili zajedno, rame uz rame, jer smo ravnopravno razmjenjivali poglede, pa i onda kad su oči bile pune suza ili srdžbe. Kultura rada i novi oblici njegove organizacije prijete da nas vrate na vrijeme samog Adama. Ne samo zbog razvoja novih tehnologija (gdje često nedostaju oči koje gledati i tijela koja dodirnuti), nego još

više zbog antropološke vizije koja misli povećati blagostanje i umanjiti rane jednostavno uklanjajući (ili procesuirajući i sterilizirajući) ravnopravne ljudske susrete. Tako završavamo s tim da stvaramo oko pojedinca-radnika umjetne Edenske vrtove u kojima su samo stabla i zmije, ali nema životne radosti.

Svaki put kada ne želimo ili ne uspijevamo ravnopravno razmijeniti poglede, zadovoljavamo se nižim pogledima, tražimo premalo od samih sebe i od drugih, a plodovi stabla života ostaju nezreli. "*Ish*" se vraća tužan u Eden bez ljudskih pogleda i još uvijek čuje kako u vrtu odjekuju riječi: "Nije dobro da Adam bude sam". ■

Arhiv CN

SUSRETI

Sonja Eterović

Bučna glazba, dječji smijeh, maskirane skupine ljudi, klaunovi, tog su se toplog subotnjeg prijepodneva, 7. lipnja 2014., širili Zrinjevcem u sklopu godišnjega Uličnog festivala Cest is d'Best. U podne se scena počela mijenjati, žamor se smirivao, a u park su se počeli slijevati članovi različitih pokreta, udruga i zajednica

DANI POKRETA I UDRUGA

*Dani pokreta i udruga
Zagrebačke nadbiskupije završeni
"Evangelizacijom na Zrinjevcu"*

Zagrebačke nadbiskupije, odrasli, djeca, mlađi, svećenici, časne sestre. Oko središnjeg paviljona odmah su započeli uređivati male "radionice" ili, kako su ih nazvali, "kutke": za djecu, mlađe, obitelji, kreativno-karitativni, biblijski, kulturni, za razgovor o vjeri i molitveni.

Udruživši različite darove, članovi pokreta i udruga su tijekom nekoliko tjedana zajedno pripremali program ovogodišnjih Dana pokreta i udruga. Želja svih je bila podijeliti sa svojim sugrađanima radost i slobodu koju samo Bog daje. Zato su za ovogodišnje geslo izabrali riječi: "Dodîte i vidite" [lv 1,39].

Program radionica bio je vrlo bogat i raznovrstan. Dok su djeca risala i bojila, izrađivala likove od glinamola, pjevala i glumila, mlađi su za sve nazočne organizirali zanimljive i poučne igre, obitelji su izmjajnjivale svoja životna iskustva, drugi su razgovarali o iskustvu vjere, upoznavali se s Biblijom, učili pisati glagoljicu ili su izrađivali narukvice, anđelčiće i krunice kako bi njihovom prodajom skupili novac za pomoć poplavljenima. Za to su vrijeme u paviljonu Dragutin Hrastović i bend Cenacolo duhovnom glazbom razveseljavali i obogaćivali prolaznike. A dok su jedni svjedočili igrom, pjesmom i riječju, drugi su u tišini kapelice Ranjenog Isusa na Trgu bana Jelačića molitvom i pjesmom slavili Boga i zahvaljivali za sve Njegove darove.

Promatraljući sve te događaje i ljudе, u misli su se spontano vraćale riječi pape Franje u pobudnici Radost evanđelja: "Poruka evanđelja izražava se u tako različitim oblicima da ih je nemoguće opisati ili sastaviti njihov popis" [GE, 129]. Bilo je upravo tako! Prolaznici su znatiželjno pratili što se događa, najprije izdaleka, a onda sve bliže, sve dok se ne bi ohrabrili i priključili nekom od kutaka, ovisno o osobnom zanimanju.

Ali bilo je i simpatizera različitih udruženja i pokreta koji su, ne mogavši odmah prepoznati svoje, zapitkivali: "Gdje je Kursiljo?", ili "Koji je štand dodijeljen Fokolarinima? Gdje je smještena Arka?" No posebnih mјesta ovoga puta nije bilo. Svi su bili izmiješani u različitim radionicama jer su zajedno željeli svjedočiti o ljepoti, radosti i bogatstvu jedinstva u različitosti – pa na kraju nije do izražaja došla različitost, već jedinstvo u Bogu, zajedničkom Ocu svih nas! "Različitost mora uvijek biti pomirena s pomoću Duha Svetoga; jedino on može iznjedriti različitost, pluralnost, mnogostruktur i, istodobno, ostvariti jedinstvo" [GE, 131]. Upravo je to i bio cilj ovogodišnjeg Dana pokreta i udruženja: u zajedništvu se, i onda kada to zahtijeva napor i pokazuje se bolnim, otvoriti izazovima suvremenoga svijeta i pomoći ljudima da pronađu radost i mir.

U sklopu ovogodišnjih Dana pokreta i udruženja dan ranije 6. lipnja održano je misno slavlje u zagrebačkoj katedrali koje je predvodio zagrebački pomoćni biskup Valentin Pozaić, a nakon toga i susret članova pokreta, udruženja i zajednicu na kojem je predavanje održao biskup Pozaić. ■

Foto: Alenka Smrkolj [7]

NEKA CVJETA STOTINE CVJETOVA!

*Predstavljeno djelovanje pokreta
i udruga u Šibeniku*

Danas je prisutnost Crkve u svijetu na poseban način prepoznatljiva po crkvenim pokretima. Oni su rođeni iz Crkve, oni su Crkva u naše vrijeme... Mora nas radovati brojnost i raznolikost crkvenih pokreta. Neka cvjeta stotine cvjetova, govorio je pokojni zagrebački biskup Mijo Škvorc..."

To su naglasci iz propovjedi don Ante Skračića na misnom slavlju u župi Srca Isusovog u Šibeniku na Duhovski ponedjeljak 9. lipnja, uz nazočnost pripadnika crkvenih pokreta i udruga koje se okupljaju u prostorijama župe.

Već više godina župnik don Tomislav Puljić na ovaj način daje glas brojnim karizmama koje je Duh Sveti pobudio u proteklom stoljeću, a sveti papa Ivan Pavao II. nazvao proljećem Crkve. Nakon mise predstavnici nazočnih pokreta i udruga sažeto su predstavili svoj rad i djelovanje u protekloj godini. Iz rečenog se moglo u malom doživjeti bogatstvo i raznolikost djelovanja ovih izraza suvremene Crkve. Govorili su: Treće srce, Djelo Marijino-Pokret fokolara, Molitva i Riječ, Bračni susreti, Župski Caritas, Neokatekumenski put, Udruga katoličkih lječnika. Nakon predstavljanja druženje se nastavilo u dvorani uz domjenak i pjesmu. Kako je zajedništvo raslo, neokatekumeni su poveli nazočne da i plesnim koracima izraze svoju radost.

www.asca.it

Put zajedništva

Sveti Ivan Pavao II. prvi je put uoči blagdana Duhova 1998. godine pozvao nove crkvene pokrete i zajednice na Trg svetog Petra. Tom je prigodom odredio njihovo mjesto u Crkvi, priznajući ih "značajnim izrazom karizmatičnog vida Crkve" za kojega je rekao da je istobitan institucijskom vidu. U tim novim crkvenim stvarnostima uočio je djelotvoran odgovor Duha Svetoga na proces dekristijanizacije. Tražio je od njih zrele plodove zajedništva i zalaganje.

Razgovarajući s tri druga utemeljitelja, Chiara Lubich mu je obećala zauzetost u ostvarivanju zajedništva među pokretima "svim našim snagama". Tom putu kasnije su se priključili pokreti i nove zajednice procvali i u drugim kršćanskim crkvama. Poziv na zajedništvo među pokretima i udrušama u Hrvatskoj uputila je Chiara Lubich osobno na susretu u zagrebačkoj prvostolnici 10. travnja 1999. koji je upriličila Zagrebačka nadbiskupija i kardinal Josip Bozanić, uz sudjelovanje brojnih članova raznih pokreta i zajednica koji djeluju u Hrvatskoj.

Bilo je prilike za osobne i grupne razgovore, razmjene dojmova, pozdrave među sudionicima koji se dugo nisu sreli, za radovanje uspjesima drugoga pokreta ili udruge, divljenje karizmi drugoga, itd. Očitovala se i snaga zajedništva među pokretima. "Neka cvjeta stotine cvjetova", ta želja kao da se provlačila kroz cijelu večer. ■

DJELA MILOSRĐA – SRCE U AKCIJI

Svakoga dana smo svjedoci seljenja ljudi prisiljenih bježati pred ratovima, materijalnom i moralnom bijedom. Ove riječi Igina Giordanija napisane 1954. godine poziv su na konkretno zalaganje.

Mi ljubimo Boga Oca i kada dajemo jesti bratu koji je gladan.

Ne mogu svi činiti čuda – pisao je sveti Augustin – ali svi mogu hraniti siromašne. "Ne možeš reći uzetomu: 'Ustani i hodi! Ali možeš reći: U očekivanju da jednom ustaneš, sada jedi...' Tko može hraniti neishranjene, slabo ishranjenе i gladne, a ne pomogne im, po misli crkvenih otaca je ubojica, štoviše bogoubojica, jer usmrćuje Krista.

Tko je tijekom ratnih godina osuđivao zarobljenike na smrt glađu, sa stajališta evanđelja obnavljao je razapinjanje. Bio je ubojica Boga, da tako kažemo. Mnoštva prognanih po snijegu i po ljetnoj žazi, natrpanih u blindiranim vagonima ili izoliranim brodovima, čiju su monotoniju razbijali samo kolapsi gladnih, označavaju crtu praktičnog ateizma, i kad je to počinjeno u ime Boga.

Sveti Vinko Paulski zbog toga je odlazio na galije kršćanskih kraljeva, gdje su galijoti padali od iznemoglosti. Tako se djelo milosrđa, uspostavljajući pravdu, ne predstavlja kao puko davanje hrane ili novca za kupnju hrane. "Djela milosrđa ne koriste ničemu bez ljubavi", kaže sveti Augustin. "I kad bih razdao sav svoj imutak i kad bih predao tijelo svoje da se sažeže, a ljubavi ne bih imao - ništa mi ne bi koristilo" [1Kor 13,3], kaže sveti Pavao. Poduhvati socijalne skrbi malo koriste vjerskom životu ako onaj tko ih vrši ne unosi božansku hranu i žar Duha Svetoga, tj. ljubav [...].

Djelo milosrđa je moralna i materijalna dužnost. Kada hranim nekoga tko se trga od boli, hranim sebe, jer

Arhiv CN

njegova je glad moja i čitavog društvenog tijela, čiji sam organski dio. "Mnogi smo jedno tijelo" i ne može se ozlijediti jedan organ da bi imao koristi drugi. Inače se plaća: revolucijama, neredima i epidemijama ovdje, a potom pakлом u vječnosti.

U napasti smo pomisliti da je to pravilo postalo suvišno u vremenu kada radnici dostižu određeno blagostanje. Međutim, nikad nije bilo tako aktualno i dostiglo takvo proširenje koliko u doba racioniranja, koncentracijskih logora, deportacija i nezaposlenosti, ratova i poraća [...]. Civilizacija koja tolerira ogladnjeloga uz bogataša u smrtnom je grijehu [...]. Ako tko nema jedan obrok, znači da netko drugi ima dva [...].

Djela milosrđa su opravdana stvarnošću ljudske naravi. Ona čine čudo jer kruženjem kruha potiču na kruženje ljubavi. To čudo čini dar kruha nekom vrstom društvenog sakramenta kojim se ljubavlju posreduje Boga i tijelom se hrani duša. ■

LJUBAV KOJA POLAZI I VRAĆA SE

Oružje svjetlosti

*Riječ za život toga mjeseca glasila je:
"Odložimo dakle djela tame i zaodjenimo se
oružjem svjetlosti." (Rim 13,12)*

Oznamo da je Isusova nova zapovijed sažetak svih Isusovih zapovijedi, svih njegovih riječi.

Zato ćemo se zaodjenuti oružjem svjetlosti postavljajući u žarište svoga života tu zapovijed. [...]

"Oružje svjetlosti", dakle, nova zapovijed življena posve novim zalaganjem. Nova godina na koju se pripravljamo bit će autentična godina svetog putovanja.

Ovdje u Centru Djela svi smo odlučili 1986./87. godinu živjeti kao najsvetiju godinu našega života. [...]

Ovaj poziv proširujem i na sve vas.

Da bismo započeli odmah, propitajmo se malo o našoj uzajamnoj ljubavi: razmotrimo mjeru te naše ljubavi [sjećajući se da treba biti ista kao i Isusova prema nama, dakle spremni dati život], istaknimo našu nedovoljnu velikodušnost, našu ograničenost u njezinu ostvarivanju, kako bismo to prevladali. Razmotrimo nije li uzajamna ljubav možda suviše ljudska, pa je treba vratiti na nadnaravnu razinu...

Na taj će način, popravljajući se tako, Isus - Svetac biti među nama i On će ovu godinu učiniti najsvetijom u našem životu.

Iz telefonske emisije, 13. studenoga 1986.

"Po ovome će prepoznati..."

Ohodajući ulicama Einsiedelna (Švicarska) vidjela sam kako prolaze mnoge osobe iz raznih redovničkih zajednica. Bila su tako lijepa različita odijela redovnica i redovnika, na podlozi predivne prirode. Tamo sam razumjela da su utemeljitelji doista imali nadahnuće u odijevanju svoje duhovne djece na odgovarajući način.

Među ostalima osobito su me se dojmile male sestre Charlesa di Foucaulda. Prolazile su na biciklu, živahnog izraza lica, s maramom na glavi koju inače nose pralje. Živahan izraz lica podsjećao je moju dušu na rečenicu kojom su ljudi opisivali njihovog utemeljitelja Foucaulda. Govorilo se da je on "vikao evanđelje" čitavim svojim životom.

Zapravo, te časne sestre kao da su govorile: "Blago siromasima duhom, blago ožalošćenima, blago..."

Nisu to bila blaženstva koja bi svijet htio, bila je to sablazan evanđelja.

UZAJAMNA LJUBAV
JE NAŠA UNIFORMA.
UMRIJETI U
UZAJAMNOJ LJUBAVI
JE TIPIČNO NAŠ
APOSTOLAT.

Temelj mira i jedinstva

Tada se u meni pojavila velika želja da i ja dam svoje svjedočanstvo, i na vanjski način. Ali... nisam znala kako.

D

Kada dvije ili više osoba zajedno žive načelo "ljubi prvi", imamo uzajamnu ljubav, siguran temelj mira i jedinstva svijeta, koji može oživjeti sveopću ljudsku obitelj unutar koje su odnosi između osoba, skupina, naroda, takvi da ruše podjele, prepreke svake vrste, u svakom vremenu. [...]

Nešto kasnije susrela sam jednu svoju prijateljicu i rekla joj: "Znaš [...] primjetila sam da su one časne sestre izvršile apostolat na mene i to ne riječima nego uniformom..." Željela sam da i mi to učinimo, ali kako preko nas ljudi mogu prepoznati Boga? Aha – pomislim – "po ovome će prepoznati da ste moji učenici, ako ljubite jedni druge".

Uzajamna ljubav bila je dakle naša uniforma. Umrijeti u uzajamnoj ljubavi je tipično naš apostolat.

Tko god danas nakani premještati gore mržnje i nasilja, zadatak mu je težak. No, ovo je važno: ono što je nemoguće milijunima izoliranih i podijeljenih ljudi, postaje moguće ljudima kojima su bitni pokretači života uzajamna ljubav, uzajamno razumijevanje i jedinstvo.

Iz govora prijateljima muslimanima,
Madrid, 7. prosinca 2002.

Iz govora fokolarinima, 25. prosinca 1962.

U FOKOLARU VLADA LJUBAV KOJA POLAZI I VRAĆA SE.

D Mi nikada nećemo biti sposobni procijeniti koliko pomoći dobivamo od braće, a da to ni ne primjećujemo. Koliko nam odvažnosti ulijeva njihova vjera, koliko topline njihova ljubav, kako nas vuče njihov primjer! Nikada nećemo znati izračunati koliko nam snage daje prisutnost Krista u zajednici.

Iz govora fokolarinima, 9. prosinca 1983.

Ljubav koja polazi i vraća se

Mirjam: Ove si godine više puta rekla da članove fokolara treba označavati ljubav koja polazi i vraća se te da svi u fokolaru ljube jedni druge potpuno. Možeš li nam bolje objasniti to "potpuno"? Što onaj tko izvana gleda fokolar treba vidjeti među onima koji u njemu žive?

D Da, rekla sam da u fokolaru vlada ljubav koja polazi i vraća se. Mora se vratiti jer je ljubav uzajamna. Gdje je uzajamnost ako se ne vraća? No ponekad se ne vraća

i onda osjetiš bol, zagriš Isusa

Napuštenog i nastojiš pomoći drugomu koji je isto Isus Napušteni, tako da ljubav kreće i vrati se. Rekla sam da ljubav mora krenuti i vratiti se potpuno. To "potpuno" znači da kršćanska ljubav zahtijeva spremnost da i život damo za brata. Nije to bilo kakva ljubav, da nekoga malo pomiluješ, već treba biti spremna dati život ako se traži, a možda se traži. Tko zna koliko je bližnjih ubijeno ovih dana u Palestini, možda bi im drugi mogli biti štit, ili jesu štit te daju život. To je kršćanska ljubav. Međutim, ponekad ne možemo dati život jer se od nas to ne traži, ali ga uvijek moramo dati usmrćujući sebe, poništavajući sebe, postajući drugi: ja sam sada Mirjam, želim biti Mirjam, živjeti Mirjam, želim odgovoriti njoj, želim se poistovjetiti s njezinom dvojbom, s njezinim problemima, sa svim njezinim. Biti drugi, to je veliko otkriće našega idealja. To je trostveni život, jer Otac je otac jer ima sina, a Sin je sin jer ima oca. To uspostavljanje odnosa s drugima je život, to znači biti Ljubav. Što svijet mora vidjeti tamo gdje se živi uzajamna ljubav? To je nešto predivno. Tko u fokolaru živi uzajamnu ljubav, svjedoči Krista, svjedoči da On postoji, da Isus živi, da živi i zato što je tu, među nama, jer On je rekao: "Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge!" Stoga pomisao da nećim tako malenim – uzajamnom ljubavlju – možemo već od sada omogućiti svijetu da povjeruje kako Isus nije samo lik od prije 2000 godina, nešto je izvanredno!

Iz odgovora na pitanje mladih
koji se pripremaju ući u fokolar,
12. travnja 2002.

Uzajamna ljubav među narodima i kulturama

Kod nas u Slovačkoj ni kršćani ne razumiju što želimo reći izrazom "ujedinjeni svijet". Kao da jedinstvo znači samo ujednačenost, u skladu sa sustavom u kojem smo odgajani mnogo godina. Kakav bi doista trebao biti ujedinjeni svijet u naumu Božjem?

DJa bih rekla da izrazi i definicije vrijede samo donekle, važno je dati sadržaj ujedinjenog svijeta.

Ako ne žele čuti za ujedinjeni svijet, govorite o boljem svijetu, time nikako ne prisvajamo tuđe ime; ili govorite o sveopćem bratstvu, ili o humanijem svijetu. Recite što želite, važno je da izrazite sadržaj. Kad ih već malo uvjerite, trebate im dobro objasniti da se ujedinjeni svijet gradi živeći određenu duhovnost, u kojoj se nasljeđuje život Presvetog Trojstva, gdje su osobe posve različite jedna od druge: Otac je Otac, nije Sin, Sin je upravo Sin i nije Otac, Duh Sveti je upravo On, nije ni Otac ni Sin.

Objasnite po kojem uzoru nastojimo živjeti: po uzoru na Presveto Trojstvo. Oni će razumjeti da nije riječ u ujednačavanju, već o jedinstvu u različitosti.

Pitate potom kako stići do ujedinjenog svijeta? Vidite, mi svi idemo prema sažetku što će ga Isus ostvariti² sa svim ljudima i stvorenim. Zato ujedinjeni svijet nije fokolarinska mašta, već kršćanska stvarnost. Stoga idemo prema ujedinjenom svijetu, bez obzira na sve što se događa u svijetu, idemo prema ujedinjenom svijetu, idemo. Hoće

li to biti uskoro ili kasnije, mi to ne znamo, ali se ide prema njegovu ostvarenju.

Kako ga zamišljam? Zamišljam da će ostati svi narodi, naravno, sve kulture, tradicije, jezici. Mnogi će se narodi u tom jedinstvu izmiješati s drugim narodima. Primjerice u Italiji ima puno imigranata. Jednom sutra iz toga će proizići bogatija kultura, naša zajedno s drugom, možda muslimanskog. Drugdje, kao primjerice u Sjevernoj Americi, prisutne su pomalo sve rase i različite kulture. No bit će i odijeljeni ti pojedinačni narodi i ljubit će se međusobno, a njihova će ljubav biti razmjena kultura, jedan će učiti kulturu drugoga itd. Bit će to razmjena jednih s drugima: uzajamna ljubav među narodima, među svjetovima, među kulturama; ljubav koja će se ustaliti.

Stanovnicima Loppiana, 6. svibnja 1995.

¹ Usp. /v 13,35;

² Usp. Ef 1,10 [uglaviti u Kristu sve - na nebesima i na zemlji].

Usubotu 12. srpnja navršava se 50 godina od smrti Vincenza [Eletta] Folonarija, ključne osobe za nastanak i razvoj Loppiana, prvog gradića Pokreta fokolara i preteče pokreta GEN, danas proširenoga po čitavom svijetu.

U Loppianu je tim povodom 21. lipnja održan susret mladih sa svjedočanstvima, pjesmama i plesovima. Time je izražena zahvalnost Elettu, nadasve za njegovo bezuvjetno DA Bogu, početak onoga što je potom Bog učinio preko njega.

Eletto je sudjelovao na prvim marijopolijima u talijanskim Dolomitima, uvijek okružen djecom koju mu je povjerila Chiara Lubich. S njima je odlazio na šetnje i organizirao predstave. Govorio je svojoj sestri Camilli kojoj je također Chiara povjerila djecu: "Zamislili što bi bilo kad bi ovaj ideal jedinstva zahvatio svu djecu, sve mlade... što bi se rodilo!"

U jednom pismu Chiari Lubich Eletto je napisao: "Izabralo sam Boga zauvijek, samo Njega! I ništa drugo!" Potom joj je priopćio da želi ostaviti Pokretu fokolara sve svoje nasljedstvo, dodavši: "Nije moja

IZABRAO SAM BOGA

Arhiv CN

zasluga što to posjedujem, jer sve sam dobio besplatno". Među nasljedstvom bilo je i imanje od 80 hektara zemlje na kojem je ubrzo izgrađen gradić Loppiano.

Tog 12. srpnja 1964. bila je nedjelja i Eletto je pozvao dječaka Gabrielea na izlet na jezero. Iznajmili su čamac i otisnuli se na pučinu. Oko 200 metara od obale Eletto – inače sportaš i dobar plivač

– spustio se u vodu držeći se rukama za čamac. "Vrlo je hladna", rekao je Gabriele u odjednom jako problijedio. Jezero je bilo uzburkano i nalet vala otrgnuo ga je od čamca. Jaka struja odmah ga je odnijela nekoliko metara dalje. Gabriele pripovijeda: "Njegova je glava jedva izvirivala između valova, kad mi je zaviknuo: 'Idi na obalu, idi na obalu', a potom se okrenuo. Vidio sam ga još nekoliko sekundi. Njegovo je lice bilo obasjano blistavim osmjehom. Potom je nestao. Jezero ga je progutalo. Imao je 33 godine.

Chiara je 19. srpnja napisala: "Eletto je bio toliko dobar i toliko poniran, da je pripadao više Bogu nego nama. On ga je možda zbog toga i uzeo..."

Njegova tako iznenadna smrt zaprepastila je kako odrasle tako i djecu koju je on pratio. I oni su imali svoju kušnju, strašnu i nepopravljivu, pisala je Chiara, dodavši: "Nadamo se da će se iz ove болi roditi nešto za njih u Pokretu, na slavu Božju i ljepotu Crkve. Uostalom, ništa bolje ni Eletto ne bi poželio. Nekoliko godina kasnije rodio se Pokret GEN koji danas broji tisuće mladih, adolescenata i djece iz cijelog svijeta. ■

DOBRI LJUDI TREBAJU DJELOVATI

*Suprug, otac,
prosvjetar, znanstvenik,
član Pokreta fokolara
i župnog Caritasa te
politički djelatnik
samo su neke uloge
u kojima se svakodnevno
nalazi i koje ponajbolje
ocrtavaju tko je
i čime se bavi mr.
sc. Hrvoje Šlezak*

INTERVJU

Đina Perkov

Ispričaj nam nešto o svom djetinjstvu i obitelji u kojoj si rođen.

Rođen sam u Zagrebu sada već davne 1976. godine. Odrastao sam u obitelji uz majku, oca, brata, sestru i baku koja je bila uz nas najveći dio mog djetinjstva. Pretpostavljam da dobar dio čitatelja Novog svijeta, barem oni s dužim stažem, poznaju moje roditelje: Mladena i pokojnu Evu, kao i brata Marka i sestru Martu.

U ranijem razdoblju mog djetinjstva ne sjećam se neke osobite posvećenosti vjeri ili redovitom primanju svetih sakramenata. Prva prekretnica u tom smislu bila je doseljenje u novi stan i moj polazak u školu. Vrlo se dobro sjećam dana kad me mama odvela do našeg novog župnika i kad me upisala na župni vjeronauk. Kako je ona potjecala iz tradicionalne seoske katoličke obitelji, nije dvojila trebam li polaskom u školu započeti pohađati i župni vjeronauk. Očito je smatrala svojom roditeljskom obvezom omogućiti mi rast u vjeri u sklopu naše nove župne zajednice. Početkom mojeg pohađanja župnog vjeronauka čitava je obitelj započela redovito pohađati nedjeljnu sv. misu. Polako, s vremenom, kao

obitelj, otkrivali smo otajstva vjere ponajviše zahvaljujući predanosti i zauzešću našeg tadašnjeg župnika.

U POTRAZI ZA DUHOVNOŠĆU

Kako si se i kada susreo s Pokretom fokolara?

Druga, najznačajnija prekretnica u životu naše obitelji, bilo je upoznavanje Pokreta fokolara. Tu milost ponajprije moramo zahvaliti obitelji Fabjan koja je u to vrijeme živjela u našem kvartu. Roditelji su, već nešto porasli u vjeri, bili u potrazi za nekom duhovnošću kojoj bi se mogli priključiti. Na prijedlog župnika upoznali su Minku i Rudiju uz koje su započeli otkrivati ljepotu Pokreta fokolara. Konačno DA pokretu dogodio se odlaskom na koncert Gen Rossa u austrijskom Grazu 1986. godine. Ondje su tijekom pauze roditelji imali priliku upoznati članove benda koji su ih za to kratko vrijeme oduševili djelotvornom življrenom ljubavi. Od tada su više-manje redovito sudjelovali na susretima koje je Pokret organizirao. Ja sam u to vrijeme kao desetogodišnjak poput prikolice pratilo roditelje i zakonom inercije osobno

upoznavao Pokret. Uskoro sam i sam redovito počeo sudjelovati na susretima Gen3. Tada je voditelj-asistent dječaka Gen3 bio Gennaro Lamagna – Gege, kojem moram ovom prilikom zahvaliti na upornosti i trudu kojeg je ulagao u mene i ostale dječake u mojoj grupi. Upravo je on usadio u mene temelje istinske življene Riječi. I dan danas pokušavam živjeti po načelima koje mi je on usadio: ljubi prvi, ljubi uvijek, vidi Isusa u drugome, poistovjeti se s drugim... Jednako tako, on mi je prvi otkrio veličinu i značenje prihvaćanja boli – Isusa Napuštenog. Sve te temeljne milosti Pokreta fokolara dan danas nosim u srcu i pokušavam ih aktivno živjeti.

Jedan dio života proveo si na otoku Hvaru...

Da, preseljenje na Hvar i boravak ondje bilo je za mene lijepo i poučno iskustvo. Pokret je početkom 90-ih dobio na raspolaganje stari franjevački samostan u Hvaru. Ideja je bila da jedna obitelj iz Pokreta preseli ondje, brine se za samostan i dva starija fratra te bude nositelj aktivnosti Novih obitelji u Dalmaciji. Čim je našoj obitelji predloženo da mi budemo ta obitelj, po prvi puta

doživio sam što znači donositi važne odluke u jedinstvu. Bez obzira na dob, svaki član naše obitelji imao je jednakopravo glasa, štoviše pravo veta. Da je itko bio protiv, ne bismo imali priliku doživjeti iskustvo života na moru. No, eto, jednoglasno smo izrazili spremnost da učinimo taj veliki korak i preselimo na Hvar. Meni, iskreno, nije bilo toliko teško donijeti takvu odluku. Obzirom da sam do tada svega nekoliko puta u životu bio na moru kao posljedica "izvanredne" materijalne situacije i da su mi se ljetni praznici najčešće svodili na odlazak djedu i baki u Slavoniju i sudjelovanje u poljoprivrednim radovima, nisam odveć dvojio želim li preseliti na more. Štoviše, za mene je to značilo samo privremeni odlazak na godinu i pol dana.

U to sam vrijeme pohađao treći razred gimnazije i odlazak na Hvar prepostavljao je završetak srednje škole nakon koje ovako ili onako slijedi povratak u Zagreb na studij.

Iako je obitelj preselila na Hvar na neodređeno vrijeme, neke izvanredne okolnosti utjecale su da se svi vratimo. Tome je ponajviše pridonijela mamina novootkrivena bolest i potreba za intenzivnim i dugotrajnim liječenjem u Zagrebu.

Sam boravak u Hvaru bio je predivno iskustvo: krenuti od nule bez ikakvih poznanstava u kulturološki potpuno drugačijoj sredini. Mislim da nam je upravo način života kojeg smo naučili u Pokretu, otvorenost i ljubav prema bližnjemu omogućio graditi odnose s domicilnim stanovništvom i izgrađivati nova prijateljstva.

Vjerujem da mi je upravo to iskustvo bilo poticaj da se ohrabrim tako nešto u životu učiniti još jednom. Sada, naime s vlastitom obitelji živim u Međimurju kamo smo zbog mojeg posla preselili prije deset godina.

OBITELJ NE DOPUŠTA OPUŠTANJE

Supruga i ti imate veliku obitelj. Što je za tebe obitelj i je li teško održati obiteljski sklad?
Prema današnjim standardima naša je obitelj prilično velika. Supruga Ivana i ja imamo pетero djece: Jakova [14], Evu [11], Davida [8], Anu [3] i Vjeru [1]. Tako velika obitelj za mene predstavlja radost, ali donosi i brojne izazove s kojima se valja svakodnevno suočavati. Sam raspon dobi naše djece kazuje da se borimo sa svačime, od pelena do puberteta.

Obitelj mi je s jedne strane utočište od svih problema i potekoća s kojima se susrećem u profesionalnom životu, ali i neprocjenjivi poligon osobnog duhovnog rasta. Mislim da nijedan čovjek nema priliku trenirati međusobnu ljubav, strpljivost, nesebičnost, davanje sebe i time se duhovno izgrađivati

kao što je to slučaj u obitelji. Obitelj, naime, traži stalnu, kontinuiranu i bezinteresnu ljubav. Obitelj ne dopušta opuštanje u ljubavi. Iako se često i sam nađem u situaciji da nakon napornog dana dođem kući i očekujem razumijevanje ili da netko drugi napravi čin ljubavi spram mene, vrlo brzo shvatim da se međusobna ljubav ne podrazumijeva sama po sebi, već da je iznova treba graditi u svakom pojedinom trenutku. Shvaćam da moram krenuti od sebe i da sam upravo ja taj koji svojim primjerom moram pokazati ljubav: i ljubiti prvi, i ljubiti sve te na taj način primjerom odgojno utjecati na vlastitu djecu.

Današnje vrijeme puno je izazova. Kako se s njima suočavate?

Na svakom koraku osobnog, obiteljskog ili profesionalnog života susrećem se sa situacijama koje traže kršćansku

mudrost i dosljedno življenje vrijednosti za koje se zalažemo. Ponekad je vrlo teško ustrajati na izabranom putu, pogotovo kroz aspekt odgoja djece. Gotovo su svakodnevne situacije "...ali on može ovo ili ono, on može igrati kompjuter koliko hoće, ona ima ovo, zašto ja ne mogu...". Rješavanje takvih situacija iziskuje prvenstveno ogromnu dozu ljubavi i strpljenja. Često takve situacije znače i prihvaćanje болi, bilo naše roditeljske, zbog dječjeg ustrajanja za nečim neprimjerenim, bilo dječje, zbog roditeljske uskrate njihovih želja. Bez povjerenja u Božju ljubav i Njegovu riječ vrlo bismo teško mogli ustrajati i oduprijeti se izazovima ovog svijeta.

Ponekad je potrebno učiniti i neke bolnije rezove kako bi se oduprli napastima i izazovima koji nam se svakodnevno stavlju na put. TV, na primjer. Mi smo u obitelji odlučili u našoj kući uopće ne imati TV.

INTERVJU

Sam aparat zapravo imamo, ali nemamo prijemnik TV signala. Shvatili smo da unatoč pokušajima da selektiramo sadržaje na TV programima, prečesto padnemo pod utjecaj onog što nam se nudi i da daje samo "šaltamo" po daljinskom i počinjemo gledati sve bez ikakve zadrške. Jednako tako shvatili smo da nam TV oduzima najdragocjenije vrijeme kojeg je ionako premalo za istinsko posvećivanje obitelji. Sve to utjecalo je na odluku da TV program izbacimo iz našeg doma. Iako nas mnogi zbog toga smatraju u najmanju ruku čudnima, činjenica da upoznajemo sve veći broj obitelji koji su posegnuli za istom mjerom daje nam potvrdu da smo učinili pravi potez.

KRŠĆANSKI POLITIČAR

U posljednje vrijeme zauzeo si se u političkom životu. Često me ljudi znaju pitati "ma što ti je to trebalo, ta politika?" Ponekad i sam sebi postavim isto pitanje. Donedavno ni na koji način nisam bio politički aktivan. Nisam čak niti nešto značajnije sudjelovao u aktivnostima civilnog društva. Prekretnica je bila

spoznaja da hrvatsko društvo nepovratno tone u situaciju u kojoj su istinske vrijednosti potpuno izvrnute, u kojoj znanje i sposobnost moraju ustuknuti ispred podobnosti i poslušnosti, u situaciju u kojoj vlastodršci stalnim zaduživanjem mojoj djeci oduzimaju budućnost. Čekajući sadašnje političke garniture na vlasti da započnu vući kvalitetne poteze shvatio sam da takvo što od njih neću dočekati. Štoviše, politika koju su provodili, a i danas provode, išla je protivno mojim uvjerenjima. Prijelomni trenutak odluke bio je kada sam u pozivu na aktivno sudjelovanje u jednoj društvenoj akciji pri dnu maila video citat Edmunda Burkea: "Da bi zlo napredovalo, dobri ljudi trebaju samo – ne činiti ništa". I doista! Shvatio sam da se to upravo događa hrvatskom društvu. Prepoznao sam sebe u onima koji ne čine ništa. Obuzeo me je osjećaj srama

što sam do tada, kao i mnogi drugi, samo prigovarao, žalio se na ove i one i ne činio ništa. U tom trenutku u meni je sazrela odluka o političkom angažmanu. Kako sam već otprije poznavao neke ljudе koji su u to vrijeme osnivali HRAST i kako sam zahvaljujući njima znao na kojim idejama i vrijednostima HRAST počiva, nije bilo teško odlučiti se službeno pristupiti političkoj opciji koja zastupa vrijednosti koje i sam pokušavam živjeti.

Reci nam nešto o stranci HRAST u kojoj djeluješ.

Osim zalaganja za oživotovljenje kršćanskih i općeljudskih vrijednosti u hrvatskom društvu, ono što me je također privuklo HRAST-u je njegova demokratičnost. Dojmila me se ideja predizbora u kojoj cijela stranačka baza na terenu bira ljudе koji će je zastupati kako u stranačkoj hijerarhiji, tako i na izbornim listama.

Današnje hrvatsko društvo vapi za ljudima koji su spremni podnijeti vlastitu žrtvu za sveopći boljitet. HRAST je opcija koja okuplja upravo tajke ljudi koji ne gledaju vlastiti interes, nego svoj angažman usmjeravaju na dobrobit svih građana. Svjestan sam da ima sposobnih i poštenih ljudi u svim političkim strankama koji zbog premreženosti osobnih interesa pojedinih ljudi, političke podobnosti i stranačke poslušnosti jednostavno ne mogu doći do izražaja. Vjerojatno imaju mnogo kvalitetnih ideja koje njihovi nadređeni ne žele čuti. Svjedoci smo da zbog takvog načina obnašanja vlasti mali čovjek najčešće biva izigran i da podnosi najveći teret krivih odluka. Uvjerojatno sam se da su stručnost, sposobnost, poštovanje i altruizam osnovne vrline koje se ovdje cijene. Sudjelovanjem u vlasti HRAST može postati savjest svima onima koji obnašaju časnu ulogu vlasti na svim razinama, od lokalne, preko regionalne do nacionalne. Ovdje su okupljeni ljudi koji nemaju nikakvih političkih dugova, nemaju, kako bi se reklo, "putra na glavi". Štoviše, to su uspješne osobe u svojim lokalnim sredinama, prepoznate kao pošteni, časni i

marljivi ljudi. A upravo su nam takvi ljudi potrebni u kriznim vremenima u kojima se moraju znati donositi teške odluke. Siguran sam da će HRAST-ovi ljudi, kad budu u toj poziciji, znati bez ikakvih političkih pritisaka donositi odluke koje će biti temeljenje na znanju, stručnosti i maksimalno na dobrobit malog čovjeka.

i sebičnosti. Stoga je vrlo važno da kršćanin u politici stalno radi na vlastitoj poniznosti, da bude u Božjoj milosti i živi sakramentalnim životom. Politika nužno sa sobom donosi i odgovornost donošenja teških odluka. U tim je trenucima od izuzetne važnosti da kršćanski političar kroz dar mudrosti Duha Svetoga pokuša prepo-

Arhiv Hrvaje Šlezak [2]

Je li teško u politici zadržati početne iskrene nakane?

Početne iskrene namjere i motivacija rada za opće dobro mogu biti ugroženi bavljenjem politikom. Obzirom da svaki stranački uspjeh podrazumijeva i određeni uspjeh i poziciju pojedinca, treba stalno biti budan i čuvati se grijeha oholosti

znati Božju volju. To prepoznavanje Božje volje u politici za mene konkretno znači odustajanje od nekih mojih političkih navezanosti i isključivosti, kao i zatomljavanje osobnog ponosa s ciljem donošenja odluka koje su usmjerene općem dobru i dobrobiti hrvatskog društva. ■

PUTOVI SPOZNAVANJA

Zadivljujuća je čovjekova želja za proučanjem u temeljne istine, napor i domišljatost što se ulažu u taj proces

Put do istine, slikovito govoreći, prepun je prepreka i stranputica. Svjedoci smo mnogobrojnih rasprava, stotina i tisuća stranica tiskanog materijala, a sve u cilju osvjetljavanja ili približavanja istini. Do istine obično možemo doći na dva načina: jedan je takozvanom znanstvenom metodom ili putem, a drugi je prihvaćanjem vjerskog nauka. Ovo su dva različita puta koja pokušavaju osvijetliti istinu. Govoreći o istini, možda prikladnije napisano Istini, zapravo govorimo o pokušajima proučanja u temeljnu spoznaju o nastanku svijeta, svemira,

života općenito kao i svrhovitosti i smislenosti svega. Znanost smatra da je svijet, svemir stvoren/nastao događajem kojeg nazivamo Veliki prasak, u kojem je stvoreno vrijeme i prostor. Tijekom razvoja i širenja nastalog svemira, oblikovani su osnovni građevni elementi, tzv. elementarne čestice koje ne posjeduju jednostavniju strukturu. Povijest nam pokazuje iskreno čovjekovo nastojanje u svim vremenskim razdobljima u cilju pronaleta tih najjednostavnijih tvorevina. Tijekom antičkog doba (Pitagorejska škola) smatralo se da su osnovna počela elementi: zrak,

zemlja, voda i vatra. Iz nama puno bližeg vremena poznato nam je raspoređivanje elemenata u tablicu koju je predložio Dmitrij Ivanovič Mendeljejev (1834. – 1907.). Tu slagalicu danas nazivamo tablicom periodnih elemenata, a ona sadrži 92 kemijska elementa koja nalazimo u prirodi, kao i dvadesetak umjetno stvorenih. U drugoj polovici 20. stoljeća fizičari su smislili tablicu sa sedamnaest elementarnih čestica koje nemaju svoje podstrukture. Ovih sedamnaest elementarnih čestica opisuju tri od četiri temeljne sile u prirodi: elektromagnetsku, jaku i slabu nuklearnu silu, dok gravitacijsku silu ne opisuju. Ova tablica sadržana je u tzv. standardnom modelu koji predstavlja najtemeljniju sveobuhvatnu fizičku teoriju. Tablicu standardnog modela izgrađuje 17 elementarnih čestica, od kojih šest čine

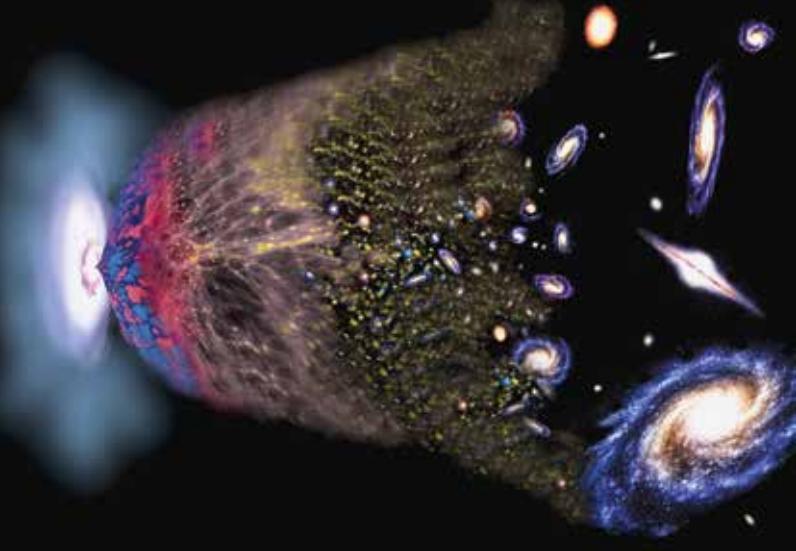
kvarkovi: [u – up ili gornji, d – down ili donji, c – charm ili čarobni, s – strange ili čudni, t – top ili vršni, b – bottom ili dubinski] te šest leptona: [elektron, elektronski neutrino, mion, mionski neutrino, taon, taonski neutrino], četiri baždarska bozona: [foton, gluon, W^+ i W^- , Z] i još jedan bozon koji nosi naziv Higgsov bozon, prema osobi koja je predvidjela njegovo postojanje (Peter Higgs), a poznat je i po nazivu "Božja čestica". Higgsov bozon je čestica čije postojanje treba omogućiti ostalim česticama standardnog modela (osim neutrinima) posjedovanje mase. Budući je to jako važna čestica, znanstvenici su željeli saznati je li ona doista postoji te su na granici Francuske i Švicarske u atomskom institutu CERN izgradili dosad najveći istraživački stroj LHC (Large Hadron Collider) u cilju detekcije samog Higgsovog bozona ili jednostavnije rečeno higgsa. LHC je tunel oko 27 kilometara duljine, smješten je 175 metara ispod zemlje, a posjeduje četiri detektora ili osjetnika. U tunelu LHC-a vladaju uvjeti vrlo niskih temperatura i gotovo zrakopraznog prostora, a veoma snažni elektromagneti

ubrzavaju čestice na brzinu blizu brzine svjetlosti [300000 km/s]. Tako ubrzane čestice, gibajući se u suprotnom smjeru, navodi se na međusobno sudaranje u nekom od detektora koji snima tragove sudara i novonastalih čestica. Ti tragovi sudaranja i novostvorenih čestica najčešće podsjećaju na tragove mlaznih zrakoplova na vedrom nebu. Nakon nekoliko godina pripremanja te snimanja tragova sudara čestica (protona s protonima), gotovo milijardu sudara u sekundi, znanstvenicima je pošlo za rukom snimiti ono što su dugo prižeљkivali, tj. tragovi na snimkama bili su onakvi kako ih je teorija predviđala. Time je nedvojbeno potvrđeno postojanje Higgsove čestice i ispravnost standardnog modela. Ovo otkriće potvrdila je kolaboracija ATLAS i CMS te

je Nobelova nagrada za fiziku 2013. dodijeljena Françoisu Englertu i Peteru W. Higgsu za teorijsko objašnjenje načina kako elementarne čestice dobivaju masu. Da bismo razumjeli mehanizam nastanka čestica, pretpostavlja se da su osnovne tvorevine u svemiru tzv. polja, kao prostori međudjelovanja (gravitacijsko, elektromagnetsko...), a njihovi proizvodi su određene čestice. Tako postoji i Higgsovo polje koje prožima cijeli svemir, a proizvod tog polja je Higgsov bozon koji dobiva masu međudjelujući s vlastitim poljem. Također i sve ostale čestice međudjelujući s Higgsovim poljem dobivaju masu, neke veću, a neke manju, ovisno o samoj interakciji. Do danas znamo da je svemir star oko 13,8 milijardi godina (vrijeme od stvaranja svemira

Ubrzivač "akcelerator" elementarnih čestica u CERN-u

Arhiv CN

Veliki prasak Big Bang – početak svemira

tj. od Velikog praska do danas) i da se neprestano i ubrzano širi. Također znamo da materija koju pozajemo izgrađuje otprilike 4,9% svemira, nepoznata materija nazvana tamna tvar ili materija čini približno 26,8% svemira, a 68,3% pripada još nepoznatijoj tamnoj energiji. Također znamo da je svemir toliko velik da s našeg ljudskog stanovišta gotovo možemo govoriti o njegovoj beskonačnosti. Jednako tako unutar njega postoji toliki broj zvijezda ili sunaca s mogućim planetarnim sustavima da i o njihovom broju možemo govoriti kao o beskonačnom broju. U Knjizi Postanka piše da je u početku Bog stvorio nebo i zemlju. Ovdje izdvajam tvrdnju da su prvo stvoreni nebo i zemlja, a potom je stvorena svjetlost, sve u tzv. prvom danu. Kozmologija uči da je

prvo u svemiru bila tama, a svjetlost nastaje oko 380 000 godina nakon Velikog praska, što se izvrsno uklapa u prvi izvještaj o stvaranju svijeta. I ostali dijelovi izvještaja o stvaranju svijeta nalaze suglasje s geologijom i biologijom. Zadivljujuća je čovjekova želja za pronicanjem u temeljne istine, napor i domišljatost što se ulaže u taj proces, ogromna materijalna sredstva kao i kulturološka različitost pristupa polazištima i ciljevima istraživanja. Još više zadivljuje spoznaja da je sve ono znanje do kojeg je čovječanstvo došlo kroz cijelu povijest istraživanja, tek znanje koje djelomično opisuje samo oko 4,5% stvorenog svijeta.

Na početku članka pretpostavio sam dva različita puta iznalaženja istine: znanstvenom metodom s jedne strane

te vjerskim naukom s druge strane. I ma kako ova dva puta spoznavanja izgledali različiti, često se prožimaju i nadopunjavaju. Znanstveni pristup pokušava do u detalje razraditi postupnost razvojnog modela, dok vjerski pristup ukratko iznosi razvoj događanja, a više pažnje posvjećuje svrhovitosti i smislenosti postojanja svega stvorenoga. Tek prožimanje ova dva puta otvara svim ljudima, bez obzira na različite svjetonazole, potpuno spoznavanje Istine. Osobno me najviše u prići začuđuje beskrajnost svemira, njegova velika složenost kao i pojavnost života koja je do danas zabilježena samo na tako malenoj, ali prelijepoj i čudesnoj Zemlji. Ovo čuđenje izriče Chiara Lubich na umjetnički i produhovljeni način u zapisu *Blagdan za sve*: "Dijete Isus je najuzvišeniji dar što ga je nebo darovalo zemlji, toj minijaturnoj zemlji izgubljenoj u beskrajnosti svemira, među milijardama zvijezda, ali tako izabranoj, izabranoj da postane prebivalište pravoga Boga koji se učinio Čovjekom." ■

¹ Podaci kolaboracije Planck objavljeni u ožujku 2013. godine;

² Chiara Lubich, Vraća se Božić, str.50-51.

ČUDA

Ljeto je u punom zamahu i mnogi su na godišnjem odmoru.

Neki se već počinju vraćati i skoro od svih čujem kako se žale što je odmor tako kratak, hvata ih "trauma" povratka na posao, u uobičajeni životni ritam.

Nakon lijepog odmora, možda u prijeđikivanom mjestu, vraćaš se svojoj svakodnevici i uhvati te malodušnost. S druge strane, ne možemo živjeti neprekidno na odmoru, a kad bi se i moglo nestao bi i sam pojam odmora i njegov čar. Ušli bismo u drugačiju rutinu, možda zlatnu, ali bi nam na kraju bilo dosadno.

Prava je stvarnost da ništa ne traje u ovom našem vremenu. Ljeta, odmori i zemaljske radosti neminovno prolaze.

Naravno, odmor je potreban! Važno je prekinuti s aktivnostima i darovati sebi malo počinka. Svoju misao upućujem mnogim poznatim ljudima koji nikad ne prekidaju, najčešće zbog materijalnih razloga. Njima namjenjujem ovih nekoliko redaka, s ljubavlju i velikom empatijom. Dobro znam što je potreba za odmorom, za zdravim predahom.

Ove ču se godine nakon 32 godine na tjeđan dana vratiti u moj dragi kraj. Maštao sam da će to biti u drugim uvjetima, ali takav je današnji život i treba ići do kraja, uvijek.

Proteklih je dana jedan prijatelj imao provalu u kuću. Sef su mu otvorili, odnijeli ženino zlato i vrijedne satove. Šteta je velika i on je dramatično proživljava – sav je skršen.

Sinoć mi je prijatelj pričao o krađi njegova malobrojnoga zlata prije mnogo godina. Nakon prve početne reakcije, zahvalio je Bogu.

Kaže da mu sve to ionako nije bilo potrebno i da mu je to bila životna lekcija.

Razgovarajući prije više godina s jednim znanstvenikom, žalio sam se što Bog ne odgovara na moje iskrene zahtjeve za čudom. Sve je krenulo loše i mislio sam da je nemoguće izvući se iz svega toga. On me sredio riječima koje su zvučale poput presude bez prava na žalbu: "Čuda trebamo činiti sami".

Mnogo kasnije shvatio sam i živio tu lekciju. S druge strane, čovjek je ono što živi u sebi, a ne oko sebe. Tko si u konačnici, neovisno o lijepim ili ružnim događajima što te okružuju? Iako je, naravno, vanjsko okružje važno. No istina je da se može biti sretan i u zatvoru, i u bolničkoj postelji, a strašno nesretan na otociju Sejšeli. Jedino što može trajati u vremenu je raj koji stvorиш, koji prebiva u tebi.

Pravi raj – gdje nema bojazni od lopova, koji nitko i ništa ne može poremetiti. ■

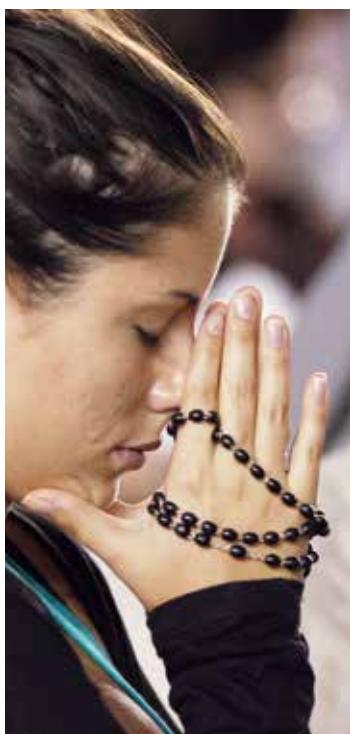
Nerado se sjetim vremena kada sam prazninu i nemir svog srca nastojala ispuniti svjetovnim razonodama. Bog je tada trebao učiniti nešto drastično da bi me uvjerio u potrebu za promjenom i vratio sebi. Doista je to i učinio. Kada sam bila u najvećoj tami, potajno je prodro u najdublji dio moje duše i sve obavio potajno, kako se ja ne bih mogla umiješati.

Baš kao i izgubljenom sinu, meni je trebalo veliko slavlje kako bih se uvjerila u Oče-vu ljubav. Ta Ljubav bila je doslovno opipljiva. Rodila se moja djevojčica. Živa, zdrava i jaka. Nakon svega što smo prošli, kao da ju je Isus iz svog naručja svečano predao meni, ali držeći je i dalje čvrsto za ruku.

Kroz to iskustvo obraćenja po prvi put stala sam pred lice Božje i uronila u obilje Nje-govog milosrđa. Svjesno sam osjećala Njegovu prisutnost. Bila sam sigurna da me više nitko i ništa ne može odvojiti od Njega. No poprilično brzo našla sam se u zamci sva-kodnevnice i nisam zapazila da se moj odnos s Bogom opet polako izmicao, da se

TAMA I SVJETLO

Božja ljubav može se doživjeti i kao tama, a mi je moramo prihvati-ti kao pozitivnu vrijednost

bustedhalo.com

moja molitva svodila samo na povremenu i površnu za-hvalu dok jedno jutro nisam osvanula bdijući nad mojom djevojčicom u bolničkoj sobi.

Kao da sam se probudila iz najljepšeg sna, i našla se u najgoroj noćnoj mori. Oštare zrake siječanjskog sunca pro-dirale su kroz velike ostakljene otvore, a ja kao da sam lutala u tami. Boli i strah prekinuli su mi dah. Soba je bila puna lica zabrinutih roditelja a ja sam vidjela samo jedno – ono Napušteno. "Zašto si me osta-vio?" Opet... u nekoj neobičnoj praznini lutala sam tražeći od-govore. Analizirala svaki svoj postupak... što sam to Bože ovaj put krivo napravila? Zašto ona ovako nedužna, a ne ja? Zar, Bože, misliš da imam snage nakon svega prolaziti sve ovo?

Skupila sam posljednje atome snage i otisla direktno Njemu u bolničku kapelicu po odgo-vore. Čim sam ušla, osjetila sam onu istu smirenost u Nje-govoј prisutnosti. Sjetila sam se svog obećanja na početku trudnoće kada sam pristala rodit bez obzira na sve što me čekalo. Ponovo sam osje-tila bliskost i povjerenje koju nam samo ON može pružiti. Shvatila sam da postoji razlog zbog kojeg sam tu, upravo u toj bolnici, s tim ljudima... pri-grlila sam svoju bol i odbacila svaki strah. Znala sam da On korača uz mene.

Vratila sam se u bolničku sobu svojoj djevojčici. Više nisam postavljala pitanje "zašto", nego "što želiš od mene". Gdje god sam vidjela priliku da mogu pomoći pomagala sam; podijeliti svoj obrok, pripaziti na dijete koju je majka morala otići, presvući i nahraniti bebicu koja nije imala nikoga da bude uz nju ili jednostavno saslušati i utješiti majku koja je u brizi za svoje dijete. S vremenom su i drugi slijedili moj primjer. Medicinske sestre su primijetile da ozračje te sobe poprima posebnu notu i češće su svraćale do nas. Tih 13 dana Bog me držao u neizvjesnosti, ali mi je davao snagu i mojoj djevojčici je bilo vidljivo bolje. Disciplinirao me i pomogao mi prihvati bol kao nešto što ima pozitivnu vrijednost te je pretvoriti u ljubav koja će me pokretati.

Naučila sam da Božju prisutnost ne možemo mjeriti količinom ugodnih emocija i da je Ljubav složena od ugođe i bola. Božja ljubav može se doživjeti i kao tama, a mi je moramo prihvati kao pozitivnu vrijednost i na taj način je upotrijebiti. Samo kada prigrlimo bol, ona dobiva svoj smisao. ■

Foto: Đina Perkov

MIRIS MAME

Jakov, moj drugorođeni sin, ima 6 godina. Više puta zna potrčati prema meni kada to najmanje očekujem, snažno me zagrliti, utisnuti lice u moje tijelo pa mi reći: "miris mame". Jakov ni ne zna da je taj miris izvor svega. To je predivnim riječima opisao pedagog Giovanni Bollea u svom posljednjem djelu objavljenom posthumno pod naslovom *Vi racconto come nasce il sorriso* [Ispričat ću vam kako nastaje osmijeh]. "Je li istina da je osmijeh urođena sposobnost djece? Da! Nakon prvog plača, čim izađe iz maternice, vidimo

osmijeh djeteta povezan uz osmijeh majke koja mu odgovara gledajući ga u oči. Odmah potom dijete nježno grabi grudi majke, čemu slijedi sretan osmijeh kad mu ona to dopusti. Taj se osmijeh ne pojavljuje kada ono vidi lice svoje majke, nego kad osjeti njezin miris, koji će zauvijek ostati u njegovu sjećanju. Tako će biti kada izađe prvi zub, kad učini prvi korak, kada počne odlaziti u vrtić. Na taj se način osmijeh prvih godina produžuje i na početne poteškoće. One se očituju već u jaslicama, gdje se prve veze s drugima izmjenjuju s epizodama plaća, što je njihov način razgovora. No drama nastaje kada dijete nije slušano niti praćeno ili kada majka zakasni doći po njega u vrtić. Pri njihovom susretu opet će se pojaviti onaj osmijeh razumijevanja. Taj poznati osmijeh po završetku škole i tijekom čitavog životnog puta nikad više neće biti isti. Osmijeh je biti uz majku; smijeh je očitovanje ponosa i zadovoljstva što čini i usvaja nešto što ga je ona naučila, a od nje mu stiže znak radosnog odravanja. Osmijeh je stoga ljubav." ■

Mihaela Stipić

U ŠKOLI OBITELJI

Toplina, ljubav i otvorenost rasla je svakim danom sve više među svima nama

Mihaela Stipić [2]

Od 5. do 8. lipnja ove godine u Castel Gandolfu se održala međunarodna škola obitelji na kojoj je sudjelovalo oko 300 obitelji iz cijelog svijeta (Afrika, Azija, Latinska Amerika, Europa), među kojima su bili i sudionici iz Hrvatske.

Program je bio bogat iskustvima, različitim životnim situacijama... zaista se svatko mogao u nečemu pronaći. Neke od tema bile su: Međusobna ljubav, što kada smo različiti?;

Osjećajnost, seksualnost, odgoj, plodnost – neplodnost, kriza u braku (snažno iskustvo obitelji koja je u bračnoj krizi), Rastavljeni (iskustvo muža kojeg je žena ostavila). U riječima Mirjane i Marina Jovanović razvidno je koliki je trag susret ostavio u njihovu životu:

"Iako svatko od nas ima čak i višegodišnji bračni staž, u školi obitelji doista smo otkrili veliki misterij bračne ljubavi. Osim što smo mi kao par dobili milost da se gledamo

na posve novi način i želju da uvijek budemo u trojstvenom odnosu, fasciniralo nas je jedinstvo ljudske različitosti... Stekli smo nova prijateljstva, oplemenile su nas suze radosnice i preplavila lavina osjećaja. Najljepši suvenir koji smo donijeli svojem domu su naši obnovljeni bračni zavjeti i jedan posve novi pogled na kršćanski brak."

Susret su snažno doživjeli i Teuta i Ivan Rezo. Oni su pri povratku u svoj dom živjeli jedinstvo odnosa u obitelji: "Osjeća se novi odnos među nama, kao da je odnos Ivana i mene naše 'prvo dijete'. Taj je novi odnos obasjao i lica naših djevojčica koje su nas dočekale s puno ljubavi. Postajemo svjesniji koliko je važno brinuti se, ali puno pozornije, o našem odnosu. Prepoznajemo koliko nam je vrijedilo nakon zajedničkih godina braka svjesno zastati nad sobom, nad nama, prepoznati sve ono vrijedno što nosimo jedno drugome, ali i ono što teže prihvaćamo. Sve slabosti i nedostaci, koje već dobro poznajemo jedno o drugome, nisu i ne moraju biti prepreka našem rastu u ljubavi, nego baš naprotiv, odskočna daska za naš daljnji rast, razvijanje – uvijek iznova

SLUŠA LI ME TKO?

Kakvo ponašanje drugih očekuju i rado prihvataju pojedinci?

Psihoanalitičar tijekom terapije sluša pacijenta, ništa ne bilježi, ne objašnjava, ne iznosi mišljenje, ne tumači, a pogotovo ne smije izricati sudove, već jednaku pozornost mora posvetiti dubokim promišljanjima koja pacijentova isповijest u njemu izaziva. Tako svoju pozornost ne mora usredotočiti na pacijentove riječi, već može sebi, da tako kažem, dopustiti lagani otklon, zaviriti u vlastitu nutrinu, održavati "nestalnu pozornost" koju Freudov učenik, Reik, nazva "slušanje trećim uhom". Kada pozorno slušamo nekoga, ne usmjeravajući pozornost jedino na riječi već

Arhiv CN

započinjati, i to prvi, jer tek onda otkrivaš koliko se drugi mijenja, raste, kako naš odnos nije statican, nije nešto na čemu smo ostali onog trenutka kada smo se zaljubili." Svaka obitelj, ali i pojedinac zasebno, zasigurno su osjetili tu snagu susreta. Milost koja nam je dana tih dana ozarila je lica svih nazočnih. Osjećaj jedinstva bio je u svakome od nas. Zajedništvo i ljubav prema Isusu i bračnom partneru definitivno su svakodnevno vladali među nama. Pružena nam je velika dobrodošlica, osjećali smo se posebno, kao da nismo u stvarnome svijetu. Toplina, ljubav i otvorenost rasla je svakim danom sve više među svima nama. Raznolikost u tradicijama i kulturama glede odnosa bračnih partnera i međusobnog poštivanja je velika, ali ljubav i jedinstvo obitelji iz Djela Marijina je posebna,

bez obzira na okvire i obrazce ponašanja zajednice iz koje dolaze.

Vjetar u leđa su nam dala proživljena iskustva osoba koje su podijelile s nama svoje probleme u bračnim odnosima. Na kraju svi smo samo ljudi, i svakodnevno smo izloženi svjetovno hedonističkom ponašanju, koje bi bez vjere živog Boga među nama moglo dovesti do raskola u obitelji.

Nakon ovog predivnog iskustva sada ostaje na nama da svaki dan živimo pod gesлом: "Svakodnevno živjeti jedinstvo vjere, ljubavi i razumijevanja, u braku i izvan njega" [Mihaela i Krešimir Stipić].

Hvala svima koji su nam svojim sudjelovanjem omogućili i pružili zajedništvo među nama. Ostanimo zauvijek u toj radosti i ljubavi i darujmo je i drugima, ne popustimo nikada! ■

na cijelovitu osobu, kada toj osobi pokažemo da smo pozorno saslušali njezine osobne probleme, događaju se različite stvari. Najprije ćemo ugledati zahvalan pogled, osoba će se osjećati opuštenije i poželjet će ispri povjediti još mnoge druge zgodbe iz svojega života jer će osjetiti novu slobodu, postat će otvorenija procesu promjene. Gotovo uvijek kad neka osoba osjeti da ju je netko pozorno saslušao, njezine oči zasuze, a uvjeren sam da su to suze radosnice. Kao da kaže: "Hvala Bogu, netko me saslušao, netko shvaća što mi se dogodilo!" Nešto se slično može otkriti i u mislima zatvorenika zaključana u podzemnu ćeliju koji dan za danom, laganim udarcima, šalje poruku Morseovim pismom: "Čuje li me tko?", "Ima li koga?" I napokon, jednoga dana začuje slabašne udarce koji poručuju: "Da!" Taj kratak odgovor donosi olakšanje njegovoј osamljenosti. Ponovno se osjeća ljudskim bićem! Velik broj ljudi danas živi u svojim samačkim ćelijama i ne dopušta da bilo što njihovo osobno izide na vidjelo. Treba ih vrlo pozorno slušati kako bi se mogle čuti poruke koje šalju iz svojih ćelija. Ljudska su bića stvorena s dva uha i jednim ustima - što nije slučajno, dapače, razlog je tomu što smo svi programirani da više slušamo, a manje govorimo. ■

P. Ionata

Arhiv CN [2]

O KAKVOJ RAVNOPRAVNOSTI GOVORIMO?!

Nikada mi niti na pamet nije palo da postanem feministica, ali jako me ljuti ponašanje pojedinih muškaraca. Primjerice, moj brat za vrijeme objeda ne makne prstom, a moji misle da je normalno da se ja za sve pobrinem "jer sam žensko". O kakvoj ravnopravnosti govorimo?! Plašim se pomisli na obitelj u kojoj ću živjeti s osobom koja će me upotpuniti - kao da meni nešto nedostaje!

U životu se mnogo toga dogodi, pa i stvari poput ovih koje ste opisali i koje kušate na svojoj koži. Međutim, važno je naučiti podnosići ih i ne dopustiti da nas zaustave.

Nedavno mi se pružila mogućnost razgovarati sa skupinom studenata iz različitih dijelova svijeta o temi o kojoj vi govorite. Razgovarali smo strpljivo slušajući jedni druge i ne osuđujući se uzajamno. Svatko je mogao slobodno darovati svoje životno iskustvo, situacije s kojima se susreo u životu u odnosima muško-žensko. Često su to bila tragična, bolna iskustva. U tim smo trenucima na svojoj koži osjetili izazove suvremenoga svijeta. Nastojali smo se oduprijeti različitim ideoološkim pritiscima, stereotipima i modernim teorijama te zajedno otkriti beskonačno bogatstvo koje proizlazi upravo iz činjenice da smo stvorenici kao muško i žensko - s istim dosta-janstvom, pravima i dužnostima, ali različitim darovima koje možemo razmjenjivati.

U žustom razgovoru između sudionika sve se jasnije izdvajala kategorija i dinamika dara koja se u mnogome razlikuje od prvobitne zamisli nadopunjavanja nekakva nedostatka (u prošlosti definirana izrazom "moja bolja polovica"). Kategorija dara otvara nova obzorja u odnosima i uzajamnosti u kojoj se razlike ne poništavaju niti se asimiliraju već, naprotiv, obogaćuju - stvarajući nove, još

vrednije darove koji nisu ograničeni samo odnosom muško - žensko.

Stoga se pokušajmo oslobođiti ponašanja koje nikače veze nema s jednakošću te otkrijmo i iskusimo uzajamne različitosti i bogatstva. Obogatit ćemo se i biti sposobniji darivati jedni drugima.

F. Châtel

UVIJEK POVEZANI, ČAK I NA ODMORU

Otkad smo trinaestogodišnjem sinu darovali mobitel, cijeli dan provodi na WhatsAppu, zabavlja se video igricama... Izgubio je zanimanje za sve ostalo. Prije je rado čitao, odlazio k prijateljima, a sada je uvijek sam, u nekom kutu, sa svojim mobitem. Nije to lako podnosići. Niti sa suprugom se ne slažem uvijek kada je o tome riječ, ali prije odlaska na godišnji odmor složili smo se da ćemo zamoliti sina da mobitel ostavi kod kuće.

Godišnji je odmor odlično vrijeme za "dezintoksikaciju" od potrebe da smo uvijek "na vezi", da u svakom trenutku gledamo jesmo li dobili kakvu poruku i odgovaramo na nju. Doista, riječ je "samo o minutu". Ali ponekad nam minute pomažu da živimo u punini i da nam stvaran život postane prigodom za nove doživljaje i druženja.

Mobitel se mladima čini nužnim sredstvom jer zadovoljava njihovu potrebu za povezivanjem s prijateljima i želju da postanu dio skupine izmjenjujući međusobno vijesti, fotografije, videozapise... Tako, razmjenjujući misli i osjećaje, razvijaju svoju društvenu osobnost. Ali ipak, to sredstvo zahtijeva zrelost i uravnoteženu uporabu, pa često roditelji moraju odigrati nezahvalnu ulogu policijaca koji poziva na red. "Nismo za potpunu zabranu, već za razumno uporabu. Dužni smo pomoći djeci da otkriju pozitivne i negativne strane mobitela" - rekla mi je majka koja je smatrala nužnim uvesti pravila. "Dogovorili smo se o mjesecnom iznosu, o tome da se ne razgovara za vrijeme obroka i da se prije spavanja mobitel ostavi na polici u hodniku. Među video igricama smo izabrali Wii jer omogućuje zajedničku igru, bez izdvajanja.

I mi, roditelji, želimo učiti o novim tehnologijama: društvenim mrežama, smartphonu i slično - kako bismo bili bliži djeci i znali pravilno zajedno odabirati. I mi moramo naučiti umjerenou se služiti suvremenom tehnologijom - kako bismo imali vremena osjetiti radost i ljepotu blizine naših dražih - kako zorno pokazuje video *Life is great disconnect and enjoy* - oca koji razgovara na mobitel i ljudja praznu ljudjačku. Nije uvijek dosta samo isključiti uređaj. Uz čvrsta načela potrebno je svladati društvene vještine, zanimati se za život svoje djece, znati ih slušati i darovati im puno ljubavi. Doista je najteže zvanje biti roditelj! ■

G. Pieroni

SEKSUALNO OSLOBOĐENJE ILI ROPSTVO?

svojoj naravi ima tendenciju postati sve dublji i intimniji. Izražavanje nježnosti nije isto na početku i poslije nekoliko godina. Prirodni cilj zaljubljenosti je i potpuno tjelesno sjedinjenje, kroz onaj tako jedinstven i poseban čin između muškarca i žene, a to je spolni odnos.

SVE DOPUŠTENO ILI ČEKAMO?

Prije je razgovor o seksu bio tâbu tema, a sada je tâbu tema razgovor o suzdržavaju od seksa. Mi smo na početku razmišljali a potom i zajedno odlučili pokušati pričekati brak da bismo imali spolne odnose.

Tadašnji razlozi [kasnije smo shvatili da ih ima još mnogo] bili su:

- prijedlog prijatelja, zrelijih od nas, koje smo jako cijenili, a živjeli su tako;
- neki neodređen osjećaj koji tada nismo znali obrazložiti: slutili smo da to nije laki odabir, ali nam je izgledao lijep i intrigantan;
- privlačio nas je: svidala nam se pomisao da ćemo se vjenčati znajući da me on/ona čekao/la, ne popustivši u tome, kako bi mi darovao/la nešto što nitko drugi neće;
- slutili smo da će nam takav odabir kasnije pomoći u našem bračnom životu. Tako je i bilo, a to su potvrđile činjenice.

PONEKO PROMIŠLJANJE NA TEMELJU PROŽIVLJENOG ISKUSTVA

Iskustva i gledanje na područje spolnosti mogu biti vrlo raznoliki. Željeli bismo vam što je moguće delikatnije i bez previše okolišanja ponuditi poneki poticaj proizšao iz iskustva, s velikim poštovanjem i bez imalo osude prema onima koji su se opredijelili ili će se opredijeliti za sasvim drugačije odabire, jer drugačije gledaju na te stvari.

Svaki par na svom putu pronalazi svoj jezik ljubavi. Kako vrijeme prolazi on se mijenja i po

Pokušali smo. Nije bilo lako, bilo je ponekih oštih zavoja i uspona, pa i pokoja mala greška, ali uspjeli smo i sretni smo zbog toga. A sada, čitajući naša i iskustva drugih, prisjećajući se koliko smo ovu temu produbljivali u proteklim godinama, također i kroz studij, možemo pokušati reći nešto više.

SEKSUALNO OSLOBOĐENJE ILI ROPSTVO?

I mi smo uronjeni u današnje društvo, radimo i razgovaramo s mnogim osobama. Mnogo mlađih prolazi kroz našu kuću, a s mnogima drugima dijelimo različita iskustva. Ukratko, stojimo čvrsto nogama na zemlji. Znamo da su spolni odnosi u ranoj dobi [često i promiskuitet] uobičajeni odabir. Promotrimo nekoliko neospornih vidova: statistike kažu da smo u ovom seksualno vrlo slobodnom svijetu danas proturječno svjedoci procvata spolnih bolesti, infekcija, problema nedostatka/pada seksualne želje, raznih nezadovoljstava, sve do traženja sve jačih i sve čudnijih iskustava s ciljem uzbuđenja.

Jedne večeri nekoliko mlađih u dobi od oko 20 godina, jezikom čiji kolorit i britkost

prepuštamo vašoj mašti, na kraju zanimljivog susreta s drugim njihovim vršnjacima na ovu temu reklo nam je sljedeće: "U proteklim smo godinama isprobali pomalo sve, naročito seks, različiti, sa sve više pretjeranosti.

Evo nas sada ovdje, netko sa spolnim infekcijama, svi bez ikakvih želja: život nam više ništa ne pruža. Znate da više ne osjećamo užitak niti u seksu? I nema više volje za njim. Jesmo li možda malo 'drogirani' od svega toga? Možda doista imate pravo vi s vašim idejama."

Jedan je filozof pisao kako danas postoji veliki rizik da spolni odnos postane beznačajan [jer je uvijek dostupan, blizu je, sveden na nešto čisto biološko, nedovoljno uzbudljivo u odnosu na čekanje], opsesivan, naređivački i tjeskoban. Pomislimo na svijet u kojem živimo, gdje je rad postao nehuman i bezobziran prema osobi – ako ga uopće ima; na politiku koja je postala samo borba za vlast. O čemu sanjarim? Da sve to nadoknadim savršenim, ugodnim seksom.

POTREBAN JE
VELIKI PREOKRET:
ŽIVJETI SPOLNOST
KAO DAR
DRUGOME,
UNUTAR DUBOKOG
ODNOSA UZAJAMNE
LJUBAVI I
POŠTOVANJA,
U KOJEMU SE NE
SLUŽIM NJOM/
NJIME. TO JE PUT
PREMA PUNINI
ZADOVOLJSTVA,
TAKOĐER I
TJELESNOGA.

Ali tako "nategnut" seks umjesto da postane kompenzacija, zadovoljština, doista može postati tjeskoban!

Seks može postati i očajničko traženje nemogućeg "predivnog čina", upravo zato što postaje očajnička trka u [uzaludnom] traženju uvijek novih načina prakticiranja seksa.

SPOLNOST NA POVRŠINI ILI U DUBINI?

Zašto smo tako nisko pali, pitali su nas i mladi one večeri?

Ako je ljubav u našem životu najveće "poglavlje", u što smo uvjereni; ako nas ona ostvaruje i može nas usrećiti, tu ljubav potom živimo na svoj način. Mogli bismo onda reći da je spolnost naša konkretna stvarnost [nemojte odmah pomisliti na spolni odnos, kasnije ćemo stići do njega], temeljna dimenzija našega bitka, afektivna energija koja nas potiče prema drugima, zbog koje volimo, koja je temelj naših odnosa, naše sposobnosti da ljubimo i da budemo ljubljeni. Znanstvenici kažu da je ustrojena za dijalog i za međuljudski odnos.

U prijevodu: tu snagu imamo da bismo bili dar za drugoga, da bismo izašli iz samih sebe. Tako smo stvoreni.

Sada pomislite na spolnost danas. Danas prolazi upravo suprotan koncept: moram zadovoljiti svoj nagon, služeći se drugom osobom [tijelo kao spremnik želja, pomislite na oglašavanje].

Nitko nam više ne govori da je unutar bračnoga para najprije potreban lijepi, čvrsti i duboki odnos: moramo se dobro upoznati, poštovati se, voljeti se doista. Tek tada će spolni odnos dati najbolje od sebe i u užitku. Želite dokaz? Suvremeni spolni problemi gotovo nikada nemaju tjelesni uzrok. Obično su vezani uz nedostatak odnosa i komunikacije [= nisu naučili ozbiljno se voljeti] i često imaju korijene u ranoj mladosti, kada je odnos s partnerom sveden na preuranjeno otkriće spolnosti. To stvara prazninu u komunikaciji: izdanu spolnost, svedenu na mehaničko ponavljanje gesta s malo sadržaja. Prolazi dakle ideja o lakov užitku, ali se ne usuđujemo i ne znamo

AKO ŽIVOT PONEKAD NAMETNE ŽRTVU DA TREBA ČEKATI NA BRAK, TO VRIJEME MOŽE BITI DRAGOCJENA PRIGODA DA SE VEZA UČVRSTI. NO AKO NEMA PRAVIH RAZLOGA ZA ODGAĐANJE, BOLJE JE DONIJETI ODVAŽNU I KONAČNU ODLUKU DA SPOLNO SJEDINJENJE ODGOVARA DARIVANJU SEBE U DOŽIVOTNOJ VJERNOSTI (G. P. DI NICOLA).

jedno drugome reći istinu: i tjelesni užitak (želimo i njega u pravo vrijeme – nismo mazohisti!) plod je autentične i uzajamne ljubavi među osobama, međusobnog poštovanja, a ne traženja vlastitog nagona i služenja drugom osobom.

KADA JE PRAVO VRIJEME? JEDAN PRIJEDLOG

Spolni odnos, u našem bračnom iskustvu, otkrili smo kao lijepi i složeni čin. Kažu da je to možda najbogatiji čin koji postoji u prirodi [jer nije samo tjelesni, nego obuhvaća i instinkтивnu, biološku, afektivnu i duhovnu sferu dviju osoba]. To je poseban jezik i može nas jako ujediniti, može pružiti užitak koji zahvaća sve naše biće, može dati novi život nama, sve do tjelesnog života: djeteta.

Gdje bi onda moglo biti njegovo mjesto? Budući da je riječ o važnom vidu, s mogućim utjecajem na naš život, zaslužuje da se o tome upitamo, zar ne? Pitali smo se to više puta među nama i s prijateljima. Gdje su oni potencijalni uvjeti za pravu ljubav koju smo maloprije spomenuli?

U nastojanju da budemo pošteni prema samima sebi, mi smatramo da mu je mjesto unutar što je moguće čvršćeg bračnog odnosa, gdje je prije postojao proces afektivnog sazrijevanja, uzajamnog dubokog poznavanja, iskrenog dijaloga. Iz našeg iskustva smo vidjeli da je prije važno otkriti koliko imamo načina da kažemo: "volim te". Naučiti živjeti nježnost: ona može postati zreo stav koji me potiče da ljubim drugu osobu toplo, blago i privrženo. Treba je otkriti u vrijeme hodanja, što je povlašteno

razdoblje. Kasnije, u užurbanosti života, možda je neće biti lako otkriti. To je pomoć i za budući spolni život: pomaže izbjegići određenu monotoniiju i ponavljanje u tjelesnoj intimnosti, što nije tako rijedak rizik.

Gdje je ljubav najstabilnija? Svatko može dati svoj odgovor.

Smatramo da najviše jamstva nudi ona situacija gdje par ima hrabrosti i mogućnosti izjaviti svoju ljubav zauvijek, bilo pred civilnom zajednicom bilo pred Bogom, ako su vjernici. Preciznije, u situaciji koju nazivamo brak.

DRUGI ODABIRI

Jesu li druga iskustva i odabiri pogrešni i potpuno negativni? Poznajemo partnere kojima

su tjelesne intimnosti bila prva iskustva, jer danas se tako radi, jer je to potreba, jer je lijepo.

Drugi su nam pričali da su u međusobnom razgovoru odgovorno odlučili da će u određenoj fazi njihove zajedničke priče imati i tjelesne odnose. Jedan nam je par rekao: "Smatramo da je to za nas dobar odabir, naš je odnos čvrst, kanimo se vjenčati čim to bude moguće". Vidimo da su to vrlo različite situacije. Ocijenili smo vrlo dobrim one gdje je postojalo promišljanje, traženje stabilnosti odnosa prije korištenja onog tako posebnog jezika kao što je spolni.

A ako se jedno od dvoje ne slaže ili ima sumnje? Razgovarajte, svakako! Savjetujte se. Postoji mišljenje: "Ako me voliš, moraš se dati sva". No je li to pravo davanje ili nije? Govorimo o temeljnim vidovima, za život, za čitav život: ako danas nisam raspoložen za to, sutra možda neću biti za nešto drugo. A ako se jedno od dvoje oporavlja od prethodnih posve drugačijih spolnih iskustava? I ovde vrijedi savjet: razmijenite mišljenja iskreno. Ako to nije dovoljno, potražite

pomoć. Nemojte misliti da će se s vremenom stvari same srediti, jer nije uvijek tako. Neka prijašnja iskustva na ovom području ostavljaju trag. Potrebno je razumjeti kako o tome razgovarati i kako početi iznova s novim spoznajama. Naravno, moguće je. Upoznali smo predivne parove koji su uspjeli okrenuti stranicu, polagano postavljajući svoj odnos na zreo i svjestan način. No

u mislima su nam i problematičnije situacije u kojima su parovi vukli mnoštvo problema jer se nisu htjeli [ili znali] s njom otvoreno suočiti.

Hrabro, inače je bolje dovesti u pitanje i samu vašu vezu. ■

U SLUČAJU
PRETHODNIH
DRUGAČIJIH
VIZIJA/ISKUSTAVA
SPOLNOSTI,
NEMOJTE
ZAOBILAZITI
TU TEMU, NEGO
SE OTVORENO
SUOČITE S NJOM,
RAZGOVARAJTE
MEĐUSOBNO O
TOME I/ILI S NEKIM
OD POVJERENJA.
NE BOJTE SE, PA
MAKAR DOVELI U
PITANJE I SAMU
VAŠU VEZU.

ŽELITE LI GLASOVATI ZA POLITIČARE S IMENOM I PREZIMENOM?

Građanska inicijativa *U ime obitelji* najavila je pokretanje referendumu o izmjeni izbornog zakona kojim se na parlamentarnim izborima želi uvesti preferencijsko glasovanje, smanjenje izbornog praga i dopisno glasovanje. Time se želi omogućiti izravnije odlučivanje birača o tome tko ih zastupa i predstavlja u parlamentu. Tako će se sakupljanjem potpisa od 21. rujna do 5. listopada pokušati osigurati da poredak kandidata koji ulaze u parlament određuju birači, a ne šefovi stranaka.

Donosimo članak objavljen na portalu narod.hr odvjetnika Krešimira Planinića iz Zagreba, člana organizacijskog odbora građanske inicijative *U ime obitelji*. Njegovo poznavanje Ustava i zakona Republike Hrvatske osiguralo je čvrste pravne temelje svih koraka inicijative te omogućilo raspisivanje prvog građanskog referendumu u Hrvatskoj i ustavnu zaštitu braka kao zajednice žene i muškarca.

Nedavni izbori za Europski parlament učinili su nam mnoga dobra u ponovnom otkrivanju i

ponavljanju iskustva s preferencijskim glasovanjem. Želja hrvatskih birača da zaokružuju za konkretno ime i prezime zastupnika "hoda ruku pod ruku" s demokratskom težnjom ostvarivanja načela pravične zastupljenosti. Kako u Europskom parlamentu, tako i u Hrvatskom saboru! Ipak, uvedeni cenzus od potrebnih 10% osvojenih glasova pojedine stranačke liste na svibanjskim euro izborima pokazuje očigledno strah političke vrhuške od stvarne volje naroda. Zar nije pravedno da predstavnik jedne zemlje bude onaj tko je na određenoj stranačkoj ili nezavisnoj listi dobio najviše glasova birača, pa tako redom na niže? Tada bi bila pravičnija zastupljenost, ne idealna, ali pravičnija. Istina, kad bi svi znali koliko njihova glava glasova nosi i da je to politička ulaznica, zabrinuli bi se oni koji s kokicama u krilu, lagano grickajući, sjede u zastupničkim klupama samo iz razloga jer podržavaju svojeg predsjednika dušom i tijelom, a biračko tijelo im se svodi na prijatelje i glasače s istim prezimenom.

Kako nam je već blisko zaokruživati broj ispred osobe koja ponajviše predstavlja naša životna stajališta, nameće se kao nužda mijenjati sada već nakaradan hrvatski izborni sustav. Zanimljivo je da su izbori za Hrvatski sabor održani zadnja četiri puta po istom modelu, a broj izgubljenih glasova daje nevjerljatan podatak. Na prošlim parlamentarnim izborima 2011. godine 606.356 glasova od ukupno važećih 2.353.465, dakle $\frac{1}{4}$ ili 25,76%, bilo je "bačeno". Ili, bolje reći, svaki četvrti birač dao je glas za saborskog zastupnika kojeg nije odabrao (dani glasovi onima ispod izbornog praga dodjeljuju se tzv. izbornim pobjednicima po D'Hondtovoj metodi). Znači, izborni sustav više nema misao vodilju legitimnosti niti odražava narodnu za-stupljenost, što je razvidno i iz kontinuiranog raznovrsnog prkosa sadašnjih predstavnika javne vlasti prema većini stanovnika ove zemlje. Nije tome uzrok samo spomenuta D'Hondtova metoda obračuna, već i potreba smanjenja izbornog praga, te drugačije veličine izbornih jedinica s manjim odstupanjem broja birača nego što je to bio slučaj na prethodnim izborima.

Stoga, valja nam baciti rukavicu demokracije s upitnikom: Želite li glasovati za političara s imenom i prezimenom? Svakako! Želimo preferencijalno glasovanje na izborima za Hrvatski sabor, tako da redoslijed zastupnika koji ulaze u najvažnije državno tijelo određujemo mi, a ne predsjednici stranaka. Tako će odgovarati više nama, a manje svojim šefovima, jer jedini šef i vlast su glasovi – volja birača. Osim toga, ako preferencijalno glasovanje valja za Europski parlament, tada, prema prirodi stvari, vrijedi i za Hrvatski sabor. ■

LAVANDA – KRALJICA VRTOVA I KUĆNE LJEKARNE

Više od 2000 godina lavanda ukrašava mnoge vrtove svijeta.

Pridavala su joj se razna svojstva i čovjek ju je upotrebjavao u razne svrhe: od kulinarstva, do medicine, higijene tijela ili rublja. Stari Rimljani su cvjetove lavande stavljali u kupke za tijelo, otuda potječe i naziv za lavandu (lat. lavare,prati). I stari su Grci cijenili lavandu, naročito u medicinske svrhe. U srednjem su vijeku znanje o biljnoj medicini imali i čuvali redovnici. Mnogi su samostani toga doba uzgajali razne ljekovite biljke, među kojima i lavandu. Tijekom londonske kuge u 18. stoljeću korištena je kao zaštita od infekcije, tako da su je ljudi stavljali na nos i na taj način disali.

Poznato je četrdesetak vrsta lavande unutar roda Lavandula, a neke od njih rastu i u Hrvatskoj. Na tržištu su danas najčešće dostupna eterična ulja prave lavande (*Lavandula officinalis*), širokolisne lavande (*Lavandula spica*), španjolske lavande (*Lavandula stoechas*) i lavandina (*Lavandula x intermedia*). Prava lavanda danas se najčešće uzgaja u Engleskoj, Francuskoj i Tasmaniji. Dobovina prave lavande, kao i lavandina je južna Francuska. Biljka prave lavande uspijeva na višim nadmorskim visinama, čak do 1500 metara, dok njezina rođakinja širokolisna lavanda raste u priobalnom području. U priobalnom području Hrvatske uspijeva dakle širokolisna lavanda i lavandin koji je križanac prave i širokolisne lavande, tako da ne možemo govoriti o hvarskoj lavandi, već o hvarskom lavandinu. Također, na poznatim poljima diljem Provanse često ne raste prava lavanda, već je to lavandin. Ipak, mnogo je uzgajivača u Francuskoj koji pomno uzgajaju upravo pravu lavandu. Za dobivanje jednog kilograma eteričnog ulja prave lavande

potroši se oko 150 kilograma cvjetova prave lavande, dok je za istu količinu eteričnog ulja lavandina potrebno tek 50 kilograma cvjetova lavandina. Ulje prave lavande se često krivotvori, u Hrvatskoj se često pod uljem lavande prodaje masno ulje u prozirnim boćicama, a pravo eterično ulje ne smije biti masno i mora se držati u tamnim boćicama na hladnjem mjestu zaštićenom od svjetlosti. Eterična ulja općenito su hlapljive tvari i za sobom ne smiju ostavljati mastan trag. Eterično ulje lavande dobiva se parnom destilacijom cvjetnih vršaka, iako se destilirati mogu i cijele stabljike, ali se tada dobije eterično lošije aromaterapijske kvalitete. Ulje prave lavande je izrazito smirujuće, za razliku od lavandina koji ima pobuđujuće djelovanje. Prava lavanda pomaže ukloniti negativne posljedice stresa i djeluje u sinergiji s drugim eteričnim uljima pa je to ulje koje se preporučuje staviti ga u gotovo svaku aromaterapijsku mješavinu. Lavandino ulje ublažava mišićne grčeve, pomaže protiv bolova, pomaže kod

nesanice, tjeskobe, nervoze, ubrzava epitelizaciju kože te se stavlja na rane, ogrebotine i opeklone, pomaže u liječenju gljivičnih i bakterijskih infekcija kože. Često se upotrebljava i protiv migrena, zajedno s eteričnim uljem paprene metvice. Po kap mješavine eteričnih ulja prave lavande i paprene metvice može se nanijeti na pulsne točke na tijelu i/ili udisati. Ovo je nabolje učiniti na samom početku napadaja migrene jer poslijе intenzivan miris eteričnih ulja može izazvati mučninu. Eterično ulje lavande svojim mirisom odbija insekte, tako će vrećica s osušenim cvjetovima lavande osigurati ugodan miris u ormarima, ali i štititi odjeću od moljaca. U kulinarstvu je lavanda odnedavna sve popularnija. Pri tom se koriste sušeni cvjetovi, koji se dodaju brojnim jelima, ovčjim i kozjim sirevima, a cvijet se može i kandirati, te dodati kao dekoracija tortama, te umjeti u smjesu za kolač. Čaj od lavande se može pitati da olakša probavu, a i grgljati kod prvih znakova gripe ili prehlade. ■

FORMY, FOR ME, FOR YOU

Vittorio Sedini

PROŽIVI SVOJE LJETO!

OTKRIJ ČARI SREDSTVA
ZA BRZO TAMNjenje KOŽE!

BIOLOŠKO!
PROTIV BORA!
S DODATKOM SOKA OD MRKVE!!!

ZANIMLJIVO!
ŠTO KAŽEŠ, DA GA KUPIMO?

REKAO BIH DA SMO
VEĆ TAMNI, ZAR NE?

ISTINA JE...
A NI BORA NEMAMO!

AH, NE MOŽE SE DOBRO
POSLOVATI S OVIMA
ŠTO KRITIČKI TROŠE!

Vittorio Sedini

Vittorio Sedini